

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Insarati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, do 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, posloje, preklici, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zensitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:	V inozemstvu:
celoletno naprej plačan K 300—	celoletno K 480—
polletno 150—	polletno 240—
3 mesečno 75—	3 mesečno 120—
1 25—	1 40—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v priložnično vedno po nakaznici. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje Telefon št. 34.

Dopise sprejema in podpisane in vrednostno frankovano.

Rokopisov se ne vrača.

Posumezna številka stane 50 par = 2 kroni.

Poština plačana v gotovini.

Pedeseletnica rakoviške uslaje.

(Spominu Eugena Kvaternika.)

Pravaštvo je bilo kljub vsem pogreškom najbolj državotvorna stranka na Hrvaškem. Glavna Starčevićeva misel je bila, da reši narod kot celoto. Zaradi tega je bil brezobziren napram vsem, ki niso hoteli iz kakršnegakoli že sebičnega razloga da se žrtvujejo do konca za skupno stvar. Hotel je, da bi bil vsak poedinec popoln mož. Bil je sovražnik polovičarstva: politična pretkanost potrebna v velikem svetu, mu je bila odvratna. Ime Hrvat mu je bilo sveto. Zanj je bilo to ime utelešenje vseh krepkosti. Po sebi je sodil tudi druge. Kdor ni bil resen delaven, pošten in značajan, kakor on, je bil zanj propal človek, ki ga ni maral. Nameraval je s strogostjo vzgojiti narod. Ljudske slabosti so mu bile nerazumljive: njegov radikalni um je delil vsa božja stvarstva v dobro in slabo. Ni odpustal, ampak obsojal. Vsi so se morali klanja ti njegovi avtoriteti: on je bil vrhovni svečenik in vodja. Da je živel za časa Rimljanov, bi bil gotovo diktator. Sovražil je lepoto, ker je videl v njej samo skušnjavo. Lepota je bila zanj izkušnjava, umetnost pa pregrešna zabava. Starčević je kot bivši duhovnik ostal proti vsi dober katolik, in je bil kot zvest sin nepogrešljive cerkve do skrajnosti. Iste dogmatične. Dvomiti o njegovih idejah bi pomenilo toliko, kolikor izdati ga. Zahteval je neomajano zaupanje od vseh učencev. Zavedal se je, da je pošten in zato je zahteval, da tudi drugi o njem tako mislijo. Da je bil le malo psiholog, ne bi nikdar tako radikalno sovražil svojih nasprotnikov.

Drugi vodja pravašev je bil dr. Evgen Kvaternik. Med Starčevićem in Kvaternikom je prišlo pogosto do preprirov. Čeprav sta imela isto vzgojo, nista bila nikdar složna. Kvaternik je bil prijatelj skrajnosti in ne daleč od anarhije. Njegovo prepričanje je bilo kakor zastava v vetru. Pri njem je bil majhen korak od malodušja do brezmejnega samozaupanja. Njegov duh ni bil v ravnotežju in ni čutil trdnih tal pod nogami. Bil je kaotičen nezadovoljen s s seboj in je zato iskal soglasja v zunanjih dogodkih. Nadnaravnost mu je bila bližja od realnosti. Ni mislil na posledice in je bil zmožen, da zgubi glavo za prazen nič. Mistika mu je bila

vsakdanja hrana. Bil je lahkovoren in pristopen najbolj nasprotnikom se pojmom. Bil je človek trenutnega razpoloženja, pripravljen tako za dobro, kakor za zlo. Poštenost je bila pri njem relativen pojem. Kratko Kvaternik je bil bolj umetnik, kakor pa državnik. Bil je nemiren in nesrečen, če je moral sedeti s prekrižanimi rokami. Nemir ga je vlekel na daljna potovanja. Šel je v Rusijo, Francijo in Italijo, da se pogaja s Cavourjem, Napoleonom III in ruskim carjem, da jih prepriča o izvedljivosti svojih nemogočih načrtov. Pripravljali se je na prevrat brez vojske in denarja. Doživeti nekaj novega, potem pa magari umreti: to je bila misel, ki ga je neprestano zapeljevala. Upal je, da ga bo v zadnjem trenutku rešila kaka nadnaravna sila. Čakal je na odrešenika, na čudeže in je zato s takim samozaupanjem hitel v neizogibno smrt. Včasih je bilo njegovo samozaupanje tako veliko, da je smatral samega sebe za novorojenega Napoleona. Mislil je, da zanj ni nobenih zaprek. Bil je entuzijast, lahkovoren, kakor pravi umetnik. Njegov duh je bil močan, toda telesne moči so bile slabe. Vkljub temu je pustil vidne sledove v našem narodu. Njegova želja je bila, da postane Hrvatska svobodna preko noči. Tako je nekega dne zbral nekaj svojih pristašev, ki so zanetili vstajo pri Rakovici, in se proglasil kot Evgen I. za kralja hrvaškega. Mislil je ali vse ali nič. Par dni pozneje je bila vstaja zadušena. Izdali so ga tovariši in zginil je s par zvestimi s pozorišča. — Padel je dne 10. oktobra 1871 »kralje« in ž njim njegovi »ministri«. 10. oktobra je 50 let od te vstaje pri Rakovici.

Vsa jugoslovenska zgodovina je samo vrsta uporov. Uprl se je Zrinjski, uprl Frankopan, uprl Karagorjce, dokler ni prišel kralj vseh upornikov: Princip. Upornost je rešila Jugoslovence, ki bi jih bili drugače že davno uničili ostali narodi.

Božo Lovrič.

S podpisovanjem 7 % državnega investicijskega posojila naložbe varne, koristne in plodonosne svoje prihranke.

Inž. Makso Klodič:

Se enkrat zveza Slovenije s Kvarnerom in Dalmacijo.

Članek od mene visoko čislane g. predsednika upravnega sveta dolenjskih železnic Fr. Šukljeja »Klodičev kompromis« v listu št. 220 mi sili zopet pero v roko. Mislim, da se ne zlorablja potrpežljivost naše javnosti, ako se ji da priložnost, da naslovno zadevo prav temeljito prouči; ako naj izdamo stotine milijonov, je vsakomur vredno točno vedeti, za kaj. Da je pa treba graditi to novo železniško zvezo, o tem sem globoko prepričan. Mislim, da sem v svojem članku od 13. septembra razložil pomen nove železnice ne le v tehničnem, nego ravno tudi v narodno-gospodarskem oziru. Poudarjam:

Ako naj si napravimo tako ogromne stroške, morajo biti danes tembolj upravičeni po zahtevi najsplošnejega interesa, ne pa strogo lokalnega, in naj bo kakor je krajevnim interesom služila železnica še tako rentabilna. Pod splošnim interesom razumem interes cele Slovenije, s Stajersko vred, ker ima Stajerska od Zidanega mosta naprej na Kvarner tudi bližje čez Ljubljano — Vrbovsko kakor čez Zagreb. Lokalni interesi obsegajo pa vse kraje južno od Grosuplje, ob progah dolenjskih železnic in dolgi do reške proge. Razen tega imajo pri gradbi nove železnice tehnološke tudi vojaški oziri, o čimer spregovorim pozneje. Musilova proga Kočevje — Brod Moravice zastopa pa le strogo krajevne interese iz razloga, ker je obratno-tehnično in kraljevo tako zasnovana, da ne more služiti splošnosti, iz narodno — gospodarskega stališča se danes ne more odobravati gradbo železnice, katera bi ne bila v prid skrajno najširši splošnosti! In gotovo je, da temu pogoju odgovarja najbolje projekt Kočevje — Severin — Vrbovsko z ogrankom Severin — Črnomelj. To ni kompromisna proga v zmislu, češ, zjedinito se na sredini in radi tega navadno slabši črti, ako nečemo riskirati, da sploh ničesar ne dosežemo, nego je to po mojem prepričanju sama na sebi najboljša rešitev vprašanja zveze Slovenije s Kvarnerom in Dalmacijo, ki edina odgovarja vsestranskim interesom, kakor sem to v svojem zadnjem članku dokazal. Voditi politiko absolutno krajevnega interesa, politiko domačega stolpa, to danes nikakor ni dopustno. Da so mi občni dobrobit in širši lokalni interesi več nego ožji krajevni — to naj bi bila hiba projekta, ki ga zagovarjam? Ne, mislim, da prednost; izjema tudi tukaj ni na mestu.

Za poseben nedostatek smatram pri Musilovi progi okoliščina, da ima uspon 25‰ v smeri proti morju (med Kulpo in Brod Moravicami, in kakor čujem tudi še v bližini Kočevja). Obstojeca reška železnica ima res uspon 25‰, toda ta pride v upoštevanje v smeri v zaledje; proti morju znaša uspon le 16‰. Ker je promet proti morju večji nego obratno, je to ve-

likega pomena, uspona 16‰ in 25‰ sta si namreč v razmerju množine tovarov, ki ga prevažamo v obeh smereh. Več tovarov proti morju, manjši uspon; manj tovarov v zaledje, večji uspon. Vozna sredstva so pravilno izrabljena. Še eno: Kar more privleči stroj po 16‰ navzgor, sme isti stroj še voziti po 25‰ navzdol; kar pa more privleči stroj po 25‰ navzgor, pomeni za isti stroj po 25‰ navzdol premajhno težo, stroj vozeč navzdol torej ni izrabljen. To vse upliva na obratne stroške in razmere. Vprašanje izbire uspona je torej zelo važno. Popolnoma se strinjam n. pr. z mnenjem g. Šukljeja v nekem članku v »Slovencu«, da je belokranjska železnica v delu Rožnido — Črnomelj popolnoma ponesrečena. Ali temu ni kriv samo takratni vodja gradbe, ampak tudi takratna merodajna gospoda v dunajski »Baudirektion«, ki je, hipnotizirana od težkoč pri gradbi velikih predorov »H. železniške zveze Trsta z zaledjem« mislila, da je nedolžni semiški predor kak predor skozi Bosruck in mu dala tako neverjetno nivetstvo, da je bila pokvarjena vsa rampa od Semiča do Črnomlja, ki je radi tega morala dobiti padeč 23‰. Treba je vedno individualizirati in tudi ne primerjati 5 kilometrov dolg kraški predor pri Vrbovskem s simploškim ali karavanskim, uspon 25‰ v krajih, o katerih govorimo, s strminami na alpskih železnicah itd.

Toda te tehniške podrobnosti le mimogrede in dosti tudi o Musilovi progi. Glede Kavčičeve proge Črnomelj — Ogulin moram radi popolnosti še omeniti, da je bila projektirana v času, ko ni šlo za zvezo s Kvarnerom, ker je takrat prevladalo mnenje, da bo obveljala Willsonova mejna črta in da bo Slovenija potemtakem imela prosti dostop na morje preko St. Petra na Reko.

Mislil tudi, da se g. Šuklje moti, ako pravi, da bodo Nemci in Čehi izvažali preko St. Petra na Reko. Jaz sem mnenja, da pojde glavni del tega transita — v kolikor ga ne privležejo naše nemške luke — preko Jesenic in ako zgradijo Italijani predelno železnico, izključno čez Trbiž v Trst. O tem sem že lansko leto javno razpravljal.

Vesel me vsekakor, da se g. Šuklje končno vendar v toliko z menoj strinja, da smatra zgradbo Musilove ali Kavčičeve proge, ene brez druge za nepopolno rešitev vprašanja, predlagajoč, naj se zgradi obe progi obenem. Naj mi ne zameti, ali to smatram celo za kompromisno rešitev! ako ne bi bilo ugodeno splošnim interesom, ker bi imela Slovenija sicer dober dostop v Liko, na Kvarner pa zelo slab in pomanjkljiv — in smer na Kvarner je glavna. Še manj bi bilo ustreženo lokalnim interesom, ker bi imeli kraji med Grosupljem in Brod-Moravicami slabo zvezo z

Liko, še slabšo pa pokrajina med Grosupljem in Ogulinom s Kvarnerom. Da bi nekateri čisto krajevni interesi trpeli, ako se uresniči projekt železnice na Vrbovsko, pride manj v poštev, ker napeljati železnico tako, da bi držala mimo vsake posamezne vasi, to, kakor znano, ni mogoče. Krajevni lokalni interesi Poljanske doline, Koprivnice, Starega trga in Severina pa so tudi vpoštevanja vredni. Ako imajo kaj pokrajinski kot mnogo naravnih bogastev, tembolje, zgradijo si potem lahko svojo lastno železnico, ki se bo gotovo rentirala, ali v obtem javnem interesu tudi v tem slučaju gradba take železnice ni. Sicer pa imajo tudi kraji okoli Starega trga velika prirodna bogastva, gozdove, železno rudo, večjo vodno silo Kulpe, tudi so več obljubljeni.

Ugovor, naj se gradita Musilova in Kavčičeva proga skupaj, sem naravnost pričakoval. Ta predlog hočem tukaj pregledati tudi iz tega narodno — gospodarskega vidika, kako da je z njim glede gradbenih stroškov. Treba je vedno priti vsaki stvari kolikor mogoče do dna.

Musilova skupaj s Kavčičevo progo merita 90 gradbenih kilometrov, imata uspone 25 in 12 1/2‰, 2 mosta čez Kulpo in okroglo 8 1/2 km manjših predorov skupaj (definitivni Musilov projekt mi ni točno znan, oziram se na prvotni projekt); proga Kočevje — Severin — Vrbovsko in Črnomelj — Severin meri 80 gradbenih km, ima 15‰ največjega uspona, 2 mosta čez Kulpo in okroglo 10 km večjih in manjših predorov skupaj. Gradbene stroške Musilove in Kavčičeve proge skupaj cenim na 41 milijonov K (leta 1913), proge na Vrbovsko pa na 39 milijonov K. Za en milijon več ali manj se pri računu, ki sloni le na podlagi izkušenj, seveda ne maram prekatati; trdim z mirno vestjo le, da proga na Vrbovsko ni dražja od obeh drugih prog skupaj.

Se nekaj besedi o vojaškem pomenu proge v Vrbovsko. Nisem strokovnjak v vojaških zadevah in razumem o njih le toliko, kolikor more razumeti predvojni rezervni poročnik in železničar, ki je imel za časa vojne obilo posla z železniško mrežo ob laški fronti in kot tak tudi dober upogled v koncentracijo nemških vojaških sil na Slovenskem leta 1917. Vojaštvo ima neko posebno antipatijo proti strnim železniškim progam (n. pr. 25‰), ker je treba vlake na takih usponih ali deliti ali dati jim doprego. S tem so pa zvezane zamude, nepreglednosti, v času sile grozi nevarnost zmešnjav, ki zamorejo vojaško akcijo že v naprej obsoditi k neuspehu.

Slovenija je obmejna pokrajina. Komaj stopimo iz naše prestolice, smo že na meji. Zamislimo si potrebo koncentracije vojske proti zapadu. Upajmo, da počnemo operacije iz črte od ali vsaj blizu državne meje.

Braničev položaj se znatno zboljša, če ima za hrbtom, približno paralelno s fronto, dobro železnico, ki jo vojski označujejo z imenom rokadna železnica.

Edgar Allan Poe:

Črna mačka.

Ko sem zagledal to strašilo, saj za kaj drugega te prikazni nisem mogel smatrati, sem ostrmel in zgrabila me je groza. Počasi sem se osvestil. Spomin sem se, da sem bil mačko obelstil vendar na vrtu za hišo. Ko je izbruhnil požar, je vdrla množica na vrt — nekdo je žival pač odrezal ter jo skozi odprto okno vrge v mojo sobo, bržčas da bi me zbudil. Ko se je zidovja rušilo, je pač pritisnilo žrtev moje krutosti na sveži omet, in apno je pod vplivom ognja v zvezi z amonijakom mrhovine produciralo aljko, ki sem jo zdaj videl. Dasi sem bil s to svojo razlago zadovoljen, vesti le nisem mogel pomiriti. Dolge mesece me je preganjala mačkina slika, in so je zbujało v meni nedoločno čustvo, ki je bilo menda kesanja. Šel sem tako daleč, da sem izgnal živali obžaloval ter sem po svojih stalnih beznicah, ki sem jih posejal brez prestanka, iskal mačko, ki bi bila mrtvemu Plutonu kolikor mogoče podobna ter bi ga nadomestila...

Ko sem neko noč napol top sedel v neki več kakor nizkotni beznji, sem postal hipoma pozoren na črn predmet, ki je ležal na enem izmed ogromnih sodov z žganjem ali rumom, na okrasu tistega brloga. Ker so moje oči že prej vedno strmale v tisto smer, sem se čudil, da nisem črnega predmeta opazil prej. Stopil sem tja in potipal. Bila je

velika mačka, prav tako velika kakor moj mrtvi ljubljenec ter mu s prav neznanim razločkom čudovito podobna. Pluton ni imel na vsem telesu prav nobene bele dlake, na tej živali pa sem videl nerazločno belkasto liso, ki se je razprostirala preko vseh prsi. — Ko sem se mačke dotaknil, je takoj vstala, predla ter se drgnila ob moji rok ter se je zdelo silno srečna, da sem se z njo brigal.

To je bila žival, ki sem jo iskal! Hotel sem jo krčmarju takoj odkupiti; toda izjavil je, da nima na mačko nobene pravice, ker je ne pozna in je ni videl še nikoli.

Božal sem jo neprestano, in ko sem odhajal domov, se mi je zdelo, da hoče z menoj. Vzel sem jo torej s seboj; spetoma sem se sklanjal k njej ter sem jo gladil. V stanovanju se je počutila precej domačo in kmalu je postala ljubljanka tudi moje žene.

Toda nedolgo nato se je začela pojavljati v menji velika nevolja z mačko. Pričakoval sem čisto nasprotno, in ne vem, kako je bilo mogoče: njeno neprestano dobrikanje mi je postalo zoprno in končno ostudno. Polagoma, polagoma se je izpreminjalo to čustvo nevolje in zoprnosti v odkrito mržnjo. Živali sem se torej izogibal. Izvestni čut sramu in pa spomin na svojo prejšnjo okrutnost sta me zadrževala, da je nisem udaril. Nekaj tednov sem se premagoval, da je nisem tepel ali mučil, toda počasi se je stopnjevalo moje mrzenje, ako sem jo zagledal. Bežal sem pred mačko, kakor pred kužnim smradom.

Kar pa je moje sovraštvo pomnožilo brez dvoma še bolj, je bilo odkritje, da je bila mačka kakor Pluton na enem očesu slepa. Toda prav to je naklonjenost moje žene do živali le zvišalo, saj je imela v vsaki meri tista človeška čustva, ki so bila napolnilevala prej tudi mene in ki so mi bili vir tolikih čistih radosti.

Čim bolj me je prevladovala mržnja proti mački, tem nežnejša je bila ona do mene. Zasledovala me je povsod z vztrajnostjo, ki si je čitatelj pač ne more predstavljati. Če sem sedel, se je plazila pod moj stolom ali mi je skočila v naročje ter me je nadlegovala z najvsihišjim dobrikanjem. Če sem se odpravil z doma, mi je švigala med nogami ter me malone vrgla ali pa se je mi obelala s svojimi dolgimi in ostrimi kremplji na sukno ter je plazala po meni. V takih trenutkih me je zgrabilo večkrat, da bi jo ubil z enim samim udarcem s pestjo. Toda vedno sem se ukrotil, deloma iz spominjanja na svoje prejšnje zločinstvo, deloma — to moram priznati — iz nepopisnega strahu pred to živaljo.

Nisem se morda bal, da bi me telesno ranila, kar je pri mački mogoče; niti ne vem, kako naj razložim svoje čudno čustvovanje. Sram me je, priznati — da, celo v tej zločinski ječi me je sram, to priznati — da mi je čustva groze in strahu, ki mi ga je vzbujala žival, blodna domišljija stonjevala do neznanosti, ki se je ni mogla postavljati.

Moja žena me je večkrat opozorila na čudno obliko bele pege, ki sem jo že omenil in ki je tvorila edini vidni razloček med to in ono živaljo, ki sem jo bil umoril. Citatelj se pač spominja, da je bila videti ta lisa vzlic svoji velikosti le v nerazločnih obrisih. Polagoma, v jedva vidnem naraščanju, ki ga morja namet dolgo, a zaman ni hotela verjeti, so dobili nejasni obrisi največje očitnosti. Dobili so obliko predmeta, ki ga morem imenovati le s trepetom, ki mi je kakor nič drugega na svetu zbujał stud in grozo, tako da bi bil žival zadavil, samo če bi se jo bil upal. Bila je — ker že moram povedati — bila je podoba strašnega, groznega predmeta — vsjic! O grozni, strašotni znak zločina in sodnega dne!

Zdaj sem bil resnično bešen, tako bešen, kakor nihče pod solncem. In neumna žival, ki sem jo zanjčeval prav kakor ono, ki sem jo bil umoril, — neumna žival je mogla mene, človeka, ustvarjenega po božji podobi, tako mučiti.

Podnev me ni mačka puščala niti hip samega; ponoči pa so me trpinčile vsako uro grozne sanje. In iztrgan v nepopisnem strahu iz sna, sem čutil na svojem licu vroči dihi živali, in njegovo težko telo je ležalo na mojem srcu kakor dušča moka, ki se ni dala otresti.

Takim mukam se je umaknil zadnji, slabi ostanek dobrega v meni. Zle misli so me spremljale povsod, — najčrneše, najostudnejše fantazije so me napolnjevale. Moja notranja razmúče-

nost pa se je pojavila v divji mržnji do vsega sveta in vsega človeštva.

A žrtev mojih hipnih, pogostih in razbrzdanih izbruhov besnosti je bila moja uboga, molče trpeča žena, ki je trpela toliko, a ni tožila nikoli.

Nekega dne je odšla zaradi nekega gospodinjanskega opravka z mano v klet stare hiše, v kateri sta morala zaradi svoje ubožnosti zdati stanovanji. Mačka je šla po strnih stopnicah za menoj ter me je malone prevrnila. Postal sem besen. V svoji togoti, pozabivši otroški strah, ki je dotlej krotil mojo roko, sem zgrabil sekuro ter sem usekal po mački, ki bi jo bil ubil, ako bi jo bil bil zadel. Toda žena me je popadla za roko. Njeno vmešavanje je moje hudobno razkačenost še huje razjarila. Sunil sem jo od sebe ter jo udaril s sekuro po glavi. Brez glasu je padla na tla.

Ko sem bil ostudni umor izvršil, sem takoj z mirno promišljenostjo začel, kako naj truplo skrijem. Zavedal sem se, da ga iz hiše ne morem spraviti niti po dnevi, niti ponoči, ne da bi me videli sosede. Več načrtov mi je švigalo po možganih. Mislil sem, da bi bilo najvarnejše, truplo na majhne kose razrezati in na to sežgati. Nati sem ga hotel v kletki zakopati. Ugibal sem tudi, ali bi ne bilo bolje, da ga vržem v vodnjak ali da ga zabijem v zaboj ter ga dam po kakem nosaču kot blago spraviti iz hiše. Končno sem sklenil, kar se mi je zdelo najmodrejšje: truplo v kleti zazidati, kakor so delali po starih povestih menihi srednjega veka s svojimi žrtvami. (Konec prihi.)

Supilovo delo za Jugoslavijo.

V današnjih dneh, ko se zdi mnogim ideja jugoslovenstva, ki so se borili zanj, najboljše možno ostanek in tostran Save, prazna pena v morju prenapetih strankarskih in raznovrstnih separatističnih tendenc, nikakor ni odveč, ako se spomnimo naših jugoslovenskih politikov, ki so delali na vstvaritvi naše Jugoslavije. Tak mož je tudi Fran Supilo, o katerem je imel dr. Ante Trumbić na prošnji dalmatinske neodvisne jugoslovenske mladine predavanja v Splitu.

Predavanje se je vršilo 2. t. m. v Narodnem gledališču. Dvorane in galerije so bile nabito polne. Med poslušalci je bilo veliko število delavcev in dijakov, kar priča, da je jugoslovenska misel v Dalmaciji na pravi poti.

Dr. Trumbić je izjavil med drugim: Supilo je prišel kot dvajsetletan mož v Split, da se dogovori glede ustanovitve lista v Dubrovniku. Takoj po ustanovitvi svojega lista se je prijavil v našem javnem življenju kot močna osebnost nad vsakdanjim nivojem. Bil je samouk in to mu je dalo poseben značaj. Po par letih so ga poklicali rodoljub na Reko, kjer je bil za nas težek položaj. Na Reki naj bi ustanovil list. Supilo se je odzval, toda s pogojem, da mora imeti popolno svobodo in vodstvo lista. Šel je na Reko, ki se mu je zdela najpripravejša točka za narodno delo predvsem na Hrvaškem, ki jo je dvajsetletni Kluenov režim pretvoril v močvirje nemoralnosti in korupcije.

Noben naš človek, ki je bil bavil s politiko, ni potoval skozi Reko, ne da bi se sestel s Supilom v redakciji »Novoga lista«. Supilo je bil v stalnem kontaktu z vsemi našimi javnimi delavci. V svrhu boljše uspeha propagande in borbe za narodno stvar je izvedel Supilo dve veliki reformi v našem novinarstvu. Pokrenil je nočni tisk in znižal ceno lista na tri novičke. Uvidel je, da se le na ta način mora škodovati tujemu časopisu, ki je prihajalo iz Trsta in zastupljalo naš narod. Ostalo naše časopisje je moralo že vsled konkurence slediti Supilovi reformi.

Politika narodne emancipacije z reško resolucijo 1. 1905 je mogla uspeti samo zato, ker je novinarstvo pripravilo potrebno razpoloženje. Reška resolucija je bila velik uspeh Frana Supila, ki je bil 1. 1906 izvoljen na Hrvaškem za narodnega poslance. Supilo je v budimpeštanski zbornici vodil znano obstrukcijo. Wekerle je hotel na vsak način razbiti srbsko-hrvatsko koalicio in uničiti Supila. Prišlo je do veleizdajniškega procesa proti Srbom in do Friedjungovega procesa na Dunaju. Avstrijska politika se je s temi procesi kompromitirala za vedno koalicio in Supilo pa so ostali na svojem mestu. Svetovna diplomacija je dobila utis, da je avstro-ogrsko monarhija bolna država.

Za časa svetovne vojne je razvil Supilo vse svoje sposobnosti za uredništvo naše svobode. Že 1. 1914 je dospel v Bordeaux, kjer je bila takrat francoska vlada, in v London. Tajnost njegove inicijative je bila, da je mogel skozi vsaka vrata, če so bila še tako zaprta. Supilo ni poznal nobenih prepak. Če se pomisli, da takrat odločujoči krogi v zapadni Evropi niso niti najmanj računali z našimi aspiracijami, o našem ujedinjenju s Srbijo in Črnogorci, se je zdelo uredništvo Supilove koncepcije — fantazija.

Ko je bila vojna sreča na strani centralnih držav, se ni nikjer na zapadu pojavila ideja o razpadu Avstrije. Potovanje v London in v Pariz, govorjenje o razpadu Avstrije in o vstvaritvi Jugoslavije se je zdelo takrat ne samo fantazija, ampak — norost.

Treba je bilo vera, duševne sile in tumaške odločnosti Frana Supila, da se ta koncepcija sprejma kot konkretni program evropske politike.

Politične vesti.

— Ministrski svet. Beograd, 11. oktobra. Včeraj dopoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o proračunskih ministrstev za pravosodje in finance. Posamezni ministri so podali na tej seji odvojena mnenja. Tekom debate so bile zmanjšane manjše postavke v obeh resortih. O proračunu finančnega ministrstva se bo še razpravljalo. Sodijo, da se bo doseglo proračunsko ravnotežje.

— Slovenci in jugoslov. ideja. Udeležence profesor. kongresa v Ljubljani priobčuje v »Karlavcu« dolga članek, v katerem piše med drugim: Za nas, ki živimo v atmosferi Radicevega separatizma, ki zastupa preje zdrave in jugoslovenstvu vdane duhove, se izplača zlet na sever med brate Slovence, da se med njimi naučimo ceniti jugoslovensko idejo. Morda je zakrivil naš plemenski ekskluzivizem naš nesrečen zemljepisni položaj, ki nam ne dovoljuje, da vidimo naše meje. Ko bi mi videli, kakor Slovenci s svojega starega grada v Ljubljani, mesta v Jugoslaviji, bi se skreglo tudi naše srce v boleščini in ne bi se bahali s svojimi plemenskimi čustvi, ampak bi bili jugoslovenstvo tudi za nas edini ščit proti močnemu sovražniku. Kakor znano, so se skoraj vsa društva kulturnih delavcev v Jugoslaviji n. pr. novinarji, zdravniki itd. združila v centralna jugoslovenska društva, samo ne profesorji. Del profesorjev na Hrvaškem in v Slavoniji ima še vedno svoje provincialno društvo. Tu kulturni razdor je živa slika naše politične intransigentnosti. Niti opozicije člankar žalostna politična raz-

Iz Londona se je vrnil v Rim. Uvidel je, da je treba premagati še mnogo težav. Supilo ni odnehal. Odločil se je, da gre v Niš k srbski vladi in v Petrograd.

V aprilu 1915 je dobil dr. Trumbić od Supila, ki je bil v Petrogradu, strašno vest, o kateri takrat nihče ni vedel. Bil je v Petrogradu ravno v času, ko se je pripravljala londonski pakt in sicer v največji tajnosti. Za pakt so vedeli samo oni državniki, ki so ga ustvarjali. Niti ostali ministri niso vedeli ničesar. Supilo je prišel v Petrograd v stik z najmodernejšimi osebnostmi ter je na podlagi gotovih indicij hitro uvidel položaj: Po predoru pri Gorlicah, ko se je morala Rusija umakniti, je potrebovala antanta Italijo, ki je pa aspirirala na gospodarstvo na Jadranskem morju — ergo naj dobi naše morje!

Iz bójznj pred težkimi posledicami za naš narod je Supilo udril v soho visoke ruske osebnosti, ki je sodelovala pri sklepanju londonskega pakta. Supilo je zavpil: »Vi se pripravljate, da daste naše slovensko ozemlje Italiji!« Onj ruski gospod je bil iznenaden in je pritrdil, kar je psihološko razumljivo. Ko je tako Supilo dobil pritrditev za svoje dvome, je v Petrogradu — v dobi carističnega režima, poostrelega vsled vojne — javno obtožil rusko zunanjo politiko zločina nad slovanstvom. Apeiral je na slovensko bratstvo in opominjal Rusijo, naj ne prodaja ozemlja ob Jadranskem morju, ki je edino slovensko.

Kakor hitro je prejel dr. Trumbić in njegovi tovariši to vest, so pričeli organizirati delo, da se prepreči ta zločin. Njihova akcija proti londonskemu paktu v Parizu, Londonu in Ameriki je bila najhujši udarec za politiko londonske pogodbe. Evropska javnost je spoznala, da je to velika krivica in da se ne mora uresničiti vsaj ne v vsem obsegu.

Visoki politični krogi so se informirali pri Supilu in poslušali njegovo nasveto.

Ko se je vrnil Supilo iz Petrograda, se je pričela organizirana akcija ne samo v Evropi in Ameriki, ampak tudi v Afriki in Avstraliji, povsod, kjer so bili naši ljudje. Supilo je ostal v Londonu, kjer je bil v neprestanem stiku z odločujočimi faktori. Postal je nervozen. Narodni program še ni dobil ene sankcije, ki je bila potrebna, da se službeno manifestira solidarnost Srbije. Po poljudnem letu vojne so zavezniki še vedno štedili Avstrijo, kar je povzročilo pri emigrantih nerazpoloženje, ker so bili vsi za integralno uresničenje narodnega programa brez vsakega kompromisa. Jugoslovenski odbor je sicer že takrat deloval solidarno s srbsko vlado, toda želel je javne manifestacije, ki bi pričala, da se Srbija kot zaveznica bori za uresničenje celotnega narodnega programa.

Supilo je izstopil iz Jugoslovenskega odbora po dr. Trumbićevi izjavi, zato, ker se srbska vlada ni hotela izreči za program Jugoslovenskega odbora in ker je hotel imeti svobodno roko. Po izstopu je podal izjavo, da bo tudi nadalje deloval za program, toda na način, kakor bo mogel. Njegov izstop ni škodoval skupni stvari, ker so bili motivi za izstop osebni in ne politični.

L. 1917. je prišlo do Krške deklaracije, s katero je bil zadovoljen tudi Supilo. V brzojavkah na g. Pašića in dr. Trumbića izražajo svoje popolno odobravanje in dostavlja, da je to še lepše nego je on zamislil. Po dveh mesecih je Supilo žal umrl. Sadove njegovega delovanja na živimo mi v ujedinjeni Jugoslaviji, za katero je delal Supilo z vso svojo dušo.

nike, nagnala fašista na Jugoslovena, da so jim uničili domovja, knjižnice, čitalnice in niti cerkvam niso priznala. Duša ljudstva je razdražena, kar okreplja voljo do odpora in vzpodbuja na borbo za rešitev lastne dedščine in zajedno ljubezen do lastne pravične stvari in utirajoč vero v končno zmago. Z našim ljudstvom ne oslabi naše narodne zavednosti, marveč jo le okrepi. Kar nam prizadeva država hudega, to je na škodo državi sami. Nismo irredentisti, smo pa resen in pozitiven narod, ki zna računati z realnostjo in spoznava lasten položaj. Vsa naša stremjenja se morejo izraziti v dveh besedah: Svoboda in pravica! Mi ne zahtevamo drugega, nego da se postopa z nami kakor z drugimi državljani: Enake pravice, enake dolžnosti! Naš program za parlament je objavljen v izjavah naših poslancev začetkom zasedanja. Zavedamo se neenakosti moči, zato ne mislimo vztrajati na kakem brezplodnem staljšu pasivnega odpora. Zdi se nam celo možno, da bi aktivno sodelovali v parlamentu, pripravljeno podpirati vsako dobro inicijativo, tudi s strani vlade, katere ima sprejemljiv program. Naše ljudstvo je proletarski narod, vzgojen za red, za delo, za spoštovanje zakonov in obdujuje vse, kar je dobrega in lepega pri drugih. Ali tudi ljubezen do lastnega jezika in do vsega, kar ustvarja in dviga narodno zavest, je pri nas posebno močna. Nikdar, ob nobeni priliki ne zavijemo roba svoje zastave! Vihar fašizma premine, na kar se poprijemo znova svojega dela za pridobivanje somišljenikov z ojačenjem svojih zavodov in v vzgojo našega ljudstva v materjaskem jeziku. Daleč od nas je misel, da bi prezirali druge jezike, toda zahtevamo odločno, da se spoštuje naš, ki ima slavne tradicije in neizbrisno zgodovino.

— Jugoslovenska delegacija za mednarodno konferenco dela. Kakor javljajo iz Beograda, odpotuje ta teden naša delegacija na mednarodno konferenco dela v Ženevo. Naši delegati so: Sretan Kumel, načelnik v uradu za zaščito dece, Vaso Stojković, načelnik v ministertvu za kmetijstvo, Viljem Bukšeg, bivši minister za socialno politiko, Vasa Jovanović in kot tajnik dr. A. Romanovski.

— Izseljevanje v Ameriko. Iz Beograda javlja Ljubljanski dopisni urad, da je ameriški poslanik na našem dvoru poslal ministra za socialno politiko dr. K. K. u. v. a. in ga prosil za poslušila glede navedbe o izseljevanju. Ob tej priliki je diplomatski zastopnik Zedinjenih držav izjavil ministru dr. Kukuveu, da je ta navedba po predloženih podatkih nasprotna pogodbi med Srbijo in Ameriko in da je potrebno, da se v gotovi smeri popravi. Minister dr. Kukuvee je izjavil, da je že odredil, naj se povedom revizije izseljeniškega vprašanja v zakonodajnem odboru izpremenj tozadevna navedba.

— Črnogorski agitacijski odbor v Rimu. Do 15. t. m. odide iz Italije domov še oni Črnogorci, ki so ostali tam. Par stotin jih je še. Nato se razide »črnogorska vlada«, na kar se ustanovi, tudi z osebami iz doseganja vlade, agitacijski odbor, ki bo deloval »za povrnitev črnogorskih pravic«.

— Odzidev konference v Portorose. Rimski diplomatski krogi men-

jo, da se bo konferenca v Portorose radi beneške konference odgodila na pozneje.

— Politična ozadje v vprašanju železniškega prometa z Reko. »Trgovinski Glasnik« piše z ozirom na italijanske vesti, da je dosežen sporazum glede vzpostavitve železniškega prometa z Reko med drugim: Kolikor nam je znano, se to vprašanje ne bo moglo tako kmalu rešiti, kakor mislijo in želijo Italijani. Vsaj tako dolgo ne, dokler ne evakuirajo Italijani v smislu rapsalske pogodbe tretje dalmatinske cone. Popolnoma razumljivo je, da želijo Italijani in Rečani hitro rešitev tega vprašanja in da želijo spoj z našim zaledjem, od katerega je Reka vedno zvela. Italijani so gotovo slišali o razpisni licitaciji glede gradbe nekaterih daljših in manjših železnic, ki so zelo važna za naš promet na Adrio. Zato se Italijanom in Rečanom tako mudi. Toda mi ne smemo hiteti. Po našem mnenju ne more biti govora niti o začetni vzpostavitvi železniškega prometa z Reko, dokler niso izpolnjeni oni bistveni pogoji, ki jih je g. Pašić pred 3 meseci podal za končno rešitev glavnega reškega vprašanja.

— Bolgarski dijaki v Nemčiji. V Berlinu so se dni otvorili bolgarski dijaški dom »Rodina«. Cerkevne ceremonije je opravil neki ruski svečenik. Slavnostne otvoritve so se udeležili tudi nemška vlada po svojih zastopnikih in razna nemška dijaška društva.

— »Sacro egoismo«. Rapiner Tagliatich priobčuje dolg članek svojega posebnega dopisnika v Budimpešti, ki piše med drugim: Italija, ki uživa koristi balkanizirane Srednje Evrope, skrbi ljubosumno za svoj balkanski prost in to Italijo, ki zadržuje Jugoslavijo pred odločujočo vlogo na Balkanu, izkoriščajo Madžari v svrhu neizpolnjevanja odredb male antante. Tako sodi nemška politika o italijanski intervenciji v avstrijsko-madžarskem konfliktu.

— Nemška propaganda. Na shodu nemških demokratov v Altoni je govoril grof Bernstorff o zunanjepolitnem položaju z ozirom na vprašanje nemške vojne krivde. Bernstorff je priporočil predvsem previdnost v javnem razpravljanju tega vprašanja in opozoril, da je inozemstvo globoko priprano o krivdi Nemčije, kar je povzročila pomankljiva nemška propaganda. Z ne-previdnostjo, kričavostjo in protiravnjem se ne doseže nič, le dosledna enarigijno delo vodi do cilja. Za Nemčijo je življensko vprašanje moralna rehabilitacija, ki se pa ne more doseči z zamikanjem storjenih pogreškov.

— Italijanska optanja Francozom. »Corriere della Sera« meni, da bodo zadnje protifrancoške demonstracije Francozom odprle oči in pokazale Italijanom razliko med Clemenceaujem in Briandovo politiko. Italijani naj ne pozabijo, da čuva Francija skupno svobodo in da Brenner in Ren nista preč oddaljena. »Giornale d' Italia«, pa priobčuje pismo nekoga italijanskega oficirja, ki se je boril v Franciji. Oficir pripoveduje o vseh mogočih žalitvah in poniževanjih, ki so jih morali pretrpeti italijanski vojniki v Franciji in pravi, da so bile zadnje demonstracije le bagatela napram francoskim žalitvam italijanskih vojakov.

Telefonska in brzojavna poročila.

PROCES PROTI ATENTATORJEM NA DRAŠKOVIČA.

— d Zagreb, 10. okt. Danes dopoldne se je nadaljevala pred sodnim stolom glavna razprava proti atentatorjem na ministra Draškoviča. Obtoženi Nebojša Marinković je izjavil, da se ne čuti krivega. Na posamezna vprašanja je odgovarjal popolnoma mirno. Glavni atentator obtoženi Alija Alijagić je izjavil, da se ne čuti krivega in da ni imel nobene naloge, da izvede atentat na ministra Draškoviča, kakor tudi da ga ni nameraval usmrtiti. Izjavil je, da obžaluje, ker je Draškoviča smrtno zadel in ker so s tem prizadeli njegova žena in njegovi otroci. Na Draškoviča je streljal, ko e čital novine, iz daljave nekoliko korakov. Ko je dvakrat ustrelil nanj, je Draškovič pobegnil za njim še kakih 17 korakov. Dasi bi tudi lahko tretji nanj ustrelil, ni tega storil. V Zagrebu je čakal na delo in je stanovan v Ilici. Priglasil se je pri svoji organizaciji, vendar pa ni mogel dobiti dela, ker je bilo pred njim oglašanih 50 oženjenih. Na vprašanje zagovornika je izjavil, da je »obznan« uničila sindikalno organizacijo. Delavci so bili brez varstva, delodajalci pa so hoteli podaljšati delovni čas. Obznan je bila izdana za rudarske stavke. Delavci so se takrat izgnali iz stanovanj in so s svojimi družinami ostajali brez sredstev. Obtoženec obžaluje, da je bila z njegovim činom prizadeta žena pokojnega in da je bil odvzet oče in hranitelj otrokom. Za časa atentata sta bila dve klopi od ministra oddaljena orožnika in ko je izstrelil dva strela, je imel še nabasanih šest nabojev.

HRVATSKI POKRAJINSKI NAMESTNIK O STOJANU PROTIČU.

— Beograd, 11. okt. (Izv.) O akciji Stojana Protiča, se je pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo iz-

razil sledečo: »O njej se mnogo govori. Toda preze se, da so največ pristajali njegove akcije baš oni elementi, ki so več ali manj dokazali, da ne ljubijo naše domovine. Simptomatičen je fakt, da so politiki hrvatske zasednice, ki so pri volitvah v konstituanto doživeli popolni fiasko, največji prijatelji Protičevi in ki v svojem radičevstvu presegajo celo Radiča samega. Značilno je, da je dr. Košutić, ki je bil znani sodnik v zagrebškem veleizdajniškem procesu, najgorečnejši agitator Protičeve ideje o reviziji ustave«.

KMETIJSKE RAZMERE NA HRVATSKEM.

— Beograd, 11. okt. (Izv.) Vašemu dopisniku je podal hrvatski pokrajinski namestnik g. Juraj Demetrović v razgovoru obširno sliko o političnih, gospodarskih in socialnih razmerah med hrvatskim seljaštvom. Pokrajinski namestnik je poudarjal, da je med hrvatskim seljakom zavladalo zadovoljstvo, ki se zunaj dokumentira na razne načine, posebno tudi v izvrševanju državljanjskih dolžnosti. Hrvatski seljak sedaj davek redno plačuje. Na poseben javen način pa je razpoloženo med hrvatskim narodom pokazalo letošnje rekrutiranje vojaščin obvezanih mladincev. V zagrebški okolici so se vojaški nabori izvršili zelo sijočno. Dosegli so krasne rezultate. Tudi ponis živine nam kaže temeljit preokret med kmetjskim prebivalstvom. Dočim se prvi popis lanskega leta izrabili gotovi elementi za malo revolucijo, se sedaj vrši popis v popolnem redu in brez vsakega protesta. Da v nekaterih slojih obstaja še nezadovoljstvo, je temu vzrok deloma tudi nestabilnost našega upravnega režima.

SEJA GLAVNEGA ODBORA DEMOKRATSKE STRANKE.

— Beograd, 11. okt. (Izv.) Včeraj je bila seja glavnega odbora demokratske stranke. Predsednik g. Liuba Davidović je poročal o poteku in rezultatu razgovorov, ki jih je imel pred dvema dnevi s pooblaščenim delegatom radikalne stranke g. Liubo Jovano-

lakšna, približno 35 km od meje oddaljena rokadna železnica pelje iz Rateč preko Jesenic, Ljubljane v Kočevje. Potem se začne zopet v Brod-Moravcih in bo imela svoje podaljšanje v takozvani dalmatinski progi. Omenjena rokadna železnica je iz vojaškega stališča neizmerne operativne važnosti. Po nji es bodo prevažala poljačnja iz obrambnih središč na ogrožene točke med Triglavom in morjem. Naravno je torej, da ima generalni štab glavno besedo pri odločevanju, kod naj pelje podaljšanje proge iz Kočevja.

Vojaški interesi zahtevajo: 1. da ima nova proga veliko kapaciteto, ki ne sme biti pod nobenim pogojem manjša od kapacitete že obstoječe rokadne železnice. Velika kapaciteta se doseže z majhnimi vsponi in gostimi postajami. Tem zahtevam Musilova proga nikakor ne odgovarja, ker njen graditelj sam priznava, da je gorska železnica z 25% vspona, ki je za povprečno 10% večji kakor na ostalih delih rokadne proge.

2. da je zastraženje in osiguranje proge lahko. Tudi tej zahtevi ne odgovarja Musilova proga, ker vodi po velikih gozdovih, kjer je osiguranje silno težko in ker je njen najobčutljivejši objekt — most pri Brodu na Kupi — silno oddaljen borih 35 km t. i. 1 dnevni marš od meje. Resnici na ljubo priznam, da je cela ostala proga iz Ljubljane vred mejno ravno tako blizu. [Toda mi danes ne moremo prenesti na drugo mesto niti Ljubljane, niti ostale proge, čeprav nihče ne dvomi, da bi bilo iz vojaškega stališča boljše, če bi peljala proti Rateč, Jesenic, Ljubljano skozi in skozi na levem bregu Save. Če pa zidamo novo železnico, potem jo že rajši odmaknemo malo bolj od meje.

Auersperg in drugi interesi pa si za svoje gozdove gradijo lahko sami svojo industrijsko progo (kakor je to storil Steinbeis v Bosni) n. pr. iz Ribnice preko Rakitne, Grčarice, Gonenice v Kočevsko Reko in tudi dalje.

Ne pozabimo slednjč, da se bo de v gostih sumah prej našel kak plačan rogovilež, da poskuša atentat na progo, kakor pa v Kočevski dolini, kjer jih imamo lepo na prostem — v preglednih stelnikih — vedno pod kontrolo.

Iz tega sledi, da stoji Musilova proga tudi glede zastraženja in sigurnosti na slabih nogah. Zveza čez Mozeli, Knežjo lipo, Stari trg, Severin na Vrbsko je že od Spodnjih Škrilj naprej vsled globoko zarazane Kolpe idealno zasigurana, a od Škrilj do Mozlja jo ščiti hribovje Steinwand, Skorten, Singerbichel. Razen tega je že v tem delu za 8 km bolj oddaljena od meje, kakor pa Musilova proga. Po gozdovnem hribovju 8 km tudi niso malenkosti.

Bodimo popolnoma objektivni in reci-mo: Ako nam sovražnik razstrelj most pri Brodu na Kupi, potem je verjetno, da se polasti tudi Kočevja samega, ali še celo Ljubljane, ki tudi ne leži za več kot 35 km od meje. Koncediram in predvidevam tudi to možnost, toda vseeno mi je proga Kočevje - Mozeli - Stari trg - Severin - Vrbovsko ljubša iz razlogov:

Ker je ta proga v najtesnejši, blistveni zvezi s projektom železnice Črnomelj-Vinica-Severin-Vrbovsko, ki nam nudi blizno perspektivo železnice Maribor - Zidani most - Sevnica - Trebnje - Novo mesto (oziroma Pragersko - Ormož - Rogatec-dolina Sotle - Brežice - dolina Krke - Novo mesto) Črnomelj - Severin - Vrbovsko, torej druge rokadne železnice za hrbtom naše vojske, četudi bi bili cela Gorenjski z Ljubljano vred, dalje Kočevje in Brod na Kupi zgubljeni.

Zgodovina nas uči, da so se v obmejnih krajih železnice vedno gradile iz strateških vidikov. Tudi pri nas ne bo drugače, posebno zaradi tega ne, ker se pri progi Kočevje - Mozeli-Stari trg-Severin-Vrbovsko gotovo krijejo vojaški z gospodarskimi interesi.

Si vis pacem, para bellum — tudi s pametno železniško politiko.

Ako upoštevamo to dejstvo, progovne in virtualne dolžine, kakor sem jih navedel v prejšnjem članku, slednjič vse drugo tam in tukaj rečeno, kjer so vendar potem suhi stvarni razlogi, ki bi v obče govorili v prid Musilove ali Kavčičeve proge vsake za se ali obojih skupaj? Ne vidim jih pri najboljši volji!

Ponavljam: V mojih dveh člankih mislim, da sem stvarno dokazal 1. da mora imeti Slovenija svoj lastni dostop k morju, 2. da služi v to svrhu v prvi vrsti Kvarner, v drugi šele oddaljena dalmatinska obala (Split), 3. da odgovarja splošnim in lokalnim interesom kot dovodna železnica k morju najboljše proga čez Kočevje - Severin - Vrbovsko oziroma Črnomelj - Severin, 4. da je ta projekt tudi narodno - gospodarsko priporočljiv in last not leaš, 5. da zagotavlja ta proga tudi najboljše vojaško varnost naših obmejnih pokrajin.

S tem je razpravljanje o tem predmetu za me končano in upam kljub temu, da se g. Šuklje strinja z menoj le deloma, da doživlja dan, ko se bodeva skupaj vozila k morju in v krasno Liko ne po Musilovi progi in ne po Kavčičevi, nego po — Kloduz - Hrovatovi!

DRŽAVNI PRORAČUN.

— d Beograd, 9. oktobra. Na včerajšnji seji ministrskega sveta so razpravljali o proračunu. Nato so se podpisale nekatere manjše uredbe ministrstva za notranje stvari. Proračun ministrstva za poljedelstvo in vode, o katerem so najprej razpravljali, se je izpremenil v oddelku za investicije. Proračun se je zmanjšal za 12 milijonov dinarjev napram proračunu lanskega leta. Potem je ministrski svet pretresal proračun za državno upravo (predsedništvo ministrskega sveta, narodno skupščino, državni svet), ki se je sprejel brez velikih izprememb z malimi redukcijami.

vičem. Glavni odbor je razpravljajl o splošni situaciji in je v tem oziru storil važne sklepe. Odbor je sklenil da se izvedejo v Hrvatski vsi koraki v svrhu konsolidacije stranke, da lje da se prirede skupščine demokratske stranke v Ljubljani in Splitu dne 16. t. m. Na ljubljanski skupščini bo poročal minister dr. Kukovec, na splitski pa minister Pribešić. Glavni odbor je odločil proti vsaki odločitvi in zahteva, da se narodna skupščina sestane dne 20. t. m. Z zbiranjem na to tudi zahteva, da se ministrski predsednik g. Nikola Pašić povrne pred 20. t. m. v Beograd. — Glavni odbor je nadalje razpravljajl o reviziji ustave. V tem oziru stoji demokratska stranka na stališču, da ne more biti govora o kakšni reviziji in da se zahteva v pogledu politične akcije Stojana Protiča od radikalcev popolno pojasnjenje. Glavni odbor je za nadaljevanje pogajanj z radikali, toda jasno mora biti radikalno stališče, ali se radikalni klub izreče »za« revizijo ali proti.

SEJA RADIKALNEGA KLUBA KONGRES RADIKALCEV PRELOŽEN.

— Beograd, 11. okt. (Izvir.) Včeraj popoldne je bila seja glavnega odbora radikalne stranke. Odbor je razpravljajl vprašanje kongresa, ki se je preložil na 27. in 28. november t. l. Obravnaval se je dnevni red kongresa, dalje sedanja politična situacija in pa pogajanja z demokrati. Slednji vprašanji prepuštile rešitvi, čim se vrne predsednik Pašić.

PROTITALIJSKE DEMONSTRACIJE V ALBANIJ.

— Rim, 10. oktobra. Listi poročajo iz Valone, da je bilo prebivalstvo na ukaz oblasti pozvano na glavni trg. Tam so govorili trije govorniki, med njimi minister Minga ki so vsi hujskali Albance proti Italiji. Govornik Aja je izvajal, da je kongres v Versailles določil neodvisnost Albanije, katero pa hoče Italija porušiti s tem, da drži v svojih rokah otok Saseno in ga noče izročiti Albaniji. Govorniki so pozivali prebivalstvo na boj proti Italiji. Demonstracije so hoteli naskočiti italijanski konzulat pa je to preprečilo redarstvo. Slične demonstracije proti Italiji so bile tudi v Skadru in Draču. Italijanski konzul je podal zbog demonstracij pri vladi v Tirani oster protest.

OB ALBANSKI MEJI MIR.

— Beograd, 11. okt. (Izvir.) Glasom poročila ministrskega sveta vlada zadnje dni ob albanski meji popolni mir.

ODLOČITEV GLEDE GORNJE SLEZIJE.

— d Pariz, 9. oktobra. Po poročilu ženevskega dopisnika lista »New York Herald« je odločitev sveta Zveze narodov glede Gornje Slezijske veselila že predložena. Te pa so se baje branile, dovoliti svojim zastopnikom v svetu Zveze narodov odobritev odločitve, ako se ne izvedejo gotove izpremembe. Baje je neevropski član sveta Zveze narodov zapretil, da bo popustil vso zadevo. Svet zveze narodov ima sedaj seje samo še na videz. Med tem se baje nadaljujejo tajna pogajanja veseli o avstrijskih predlogih.

ČESKOSLOVAŠKI PRAVOSLAVNI ŠKOF GORAZD.

— d Beograd, 10. okt. Včeraj dopoldne je priredila ga. Pašičeva zajtrk na čast škofu českoslovaške pravoslavne cerkve Gorazdu. Prisostovali so patriarh Dimitrije, metropolit Varnaba, nekateri episkopi kakor tudi prvi adjutant Nj. Vel. kralja general Hadžić, odposlanke vseh ženskih društev ter večje število najuglednejših oseb. Ob tej priliki je ga. Cirkovičeva izročila v imenu beograjskih gospej gospodu Gorazdu »panagijo« z diamanti (znak episkopskega dostojantva, ki se nosi na vratu).

GROZNA LAKOTA V RUSIJI.

— d Moskva, 10. oktobra. Na Uralu zavzema beda vsak dan katastrofalnejše dimenzije. V vsem tamošnjem ozemlju ni dobiti niti kosa kruha. Po cele vasi se izseljujejo v Ukrajino. Vsak dan umre veliko ljudi od gladi. Bolnice so prenapolnjene z otroci. V Kirgiški republiki je bilo uničeno 90 odst. žetve, in večina živine je poginila, ker je niso mogli prehranjevati.

GRŠKO - TURŠKA VOJNA.

— d Atene, 8. okt. Poročilo grškega generalnega štaba od 6. oktobra: Na odseku Afium Parahisar so zasedle naše čete po pogumnem napadu višino Intepe. Na jugu smo pregnali sovražnika z njegovih pozicij in ga zapodili proti Salari.

Iz naše kraljevine.

— O prenosu Supilovih posmrtnih ostankov. Z ozirom na pismo dr. Gijve Supila, brata velikega Supila, ki je očital dr. Trumbiću razne neokorektnosti, je izjavil dr. Trumbić uredniku splitske »Novice Dobe«: Minula so že štiri leta po smrti Frana Supila in tri leta od našega osvobođenja, toda za prenos Supilovih posmrtnih ostankov še ni poskrbel nihče. Ko sem nedavno prejel iz Londona vest, da obstoji nevarnost, da se Supilov prah izgubi med drugim, sem smatral za svojo dolžnost, da o tem obvestim dubrovaško občino. V Dubrovniku se je sklenilo, da bosta Dubrovnik in Cavtata spozumno s Supilovo rodbino poskrbela za prenos prahu v domovino. Tudi splitska občina in meščanstvo sta se pridružila temu sklepu. Nihče ni oporekal pravice, ki jih ima brat in ostala rodbina do pokojnikovih posmrtnih ostankov. Nadalje je dr. Trumbić zavrnil neopravičeno politično imaginacijo dr. Gijve Supila ter izjavil, da je s pokojnim Supilom skupno deloval za uresničenje naše splošne narodne ideje. Kar se pa tiče Supilovega delovanja pred vojno, ni storil Supilo od vsega začetka ničesar važnega, predno se ni posvetoval o stvari z dr. Trumbićem. Končno je rekel dr. Trumbić, da je privatni zavod Gurstin v Londonu, kjer je bila shranjena urna s pepelom pokojnega Supila, izročil urno Pavlu Mitroviću, prijatelju pokojnega Supila, ki hrani tudi njegovo zapuščino.

— Izboljšanje gornjega položaja duhovništva. Te dni začne poslovati posebna komisija zastopnikov vseh ver v ministrstvu za vero. Komisija ima nalogo, da izdela načrt duhovniškega zakona, s katerim naj bi se vprašanje gornjega stanja duhovništva rešilo na ta način, da bi se jim odmerilo plačo kot državnim uradnikom.

— Uredba za pobijanje draginje. Iz Beograda poročajo: Neka sodišča za pobijanje draginje so saizala izdala prepoved za izvoz posameznih življenjskih potrebščin, smatrajoč, da so v to pooblaščenja na

temelju uredbe o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije. Ker ta uredba nima take določbe je minister za socialno politiko dr. Kukovec z razpisom odredil, da navedena sodišča nimajo pravice izdajati prepovedi za izvoz življ. potrebščin ter je zahteval, da se morajo izdane prepovedi takoj ukiniti.

— Novi oficirji. 1. oktobra je bilo imenovanih 217 gojencev vojne akademije za oficirje v činu podporučnika. Od teh je 128 Srbov, 64 Hrvatov, 20 Slovencev, 1 Rus in 4 Čehoslovaki. Čehi ostanejo v naši vojski še eno leto.

— Nove konjeniške divizije. Vojni minister je predložil ministrskemu svetu v podpis uredbo o formiranju dveh novih konjeniških divizij.

— Kongres zobotehnikov Jugoslavije. Dne 15. in 16. t. m. se vrši v dvorani Trgovske in obrtne zbornice v Zagrebu. Trg 20. listopada, kongres zobotehnikov vse kraljevine v svrhu ureditve principielnega stališča zobotehniškega vprašanja. Dnevni red je nastopni: 1. Pozdrav navzočih kolegov po predsedniku akcijskega odbora. 2. Volitev predsednika kongresa. 3. Poročilo tajnika akcijskega odbora. 4. Poročilo blagajnika. 5. Načelno stališče zobotehničnega vprašanja. 6. Stališče nesamostalnih zobotehnikov. 7. Razno.

— Minister za zdravje obolel. Beograd, 10. okt. Minister za narodno zdravstvo Karamehmedović je v Sarajevu tako obolel, da se dolgo časa ne bo mogel povrniti v Beograd.

— Ruski dijaki ne morejo študirati na naših univerzah? Po sklepu ministrstva za notranje stvari se noben ruski študent ne bo mogel vpisati na pravni, medicinski, filozofski in tehnični fakulteti v Beogradu. Sprejelo se bo omejeno število samo na poljedelski in bogoslovski fakulteti. Zaradi tega je Beograjska policija okoli 800 ruskih študentov zavrnila v njihove kolonije, odkoder so prišli, da se vpišejo na vseučilišču.

— Za olepšavo Splita. Na splitski obali na Marjanu in okoli gledališča so usadili večje število palm z otoka Visa.

Neodrešena domovina.

— Iz Gorice, 6. oktobra. Z našim dnem je končala stavka tudi v Gorici. Ves čas stavke so stavkajoči pridno zborovali. Hoteli so terorizirati prebivalstvo, da bi stavko podpiralo; od trgovcev so izsiljevali, naj zapro trgovine. Nekateri so se iz bojazni pred nasiljem udali, zlasti na onih prometnih ulicah, kjer se je bilo bati presenečenj. Spočetka stavke so fašisti, sledeč vzgledu svojih tovarišev iz Trsta, vsaj navidez simpatizirali s stavkajočimi. Demagogija, ki ni imela drugega namena, kakor pridobiti si med delavstvom popularnost. Toda proti koncu stavke, ko je prišlo do nekaterih manjših izredov od strani stavkajočih, so se obrnili proti njim z motivacijo, da nikakor ne nameravajo ščititi trgovcev, marveč le trgovine, ker ne dopustijo, da bi se škodovalo narod s kakim sličnim napadom v bok. Razen omenjenih manjših izredov od strani stavkajočih je stavka potekla precej mirno. Električna luč je gorela le po ulicah, stanovanja so bila v temi. V ponedeljek okoli pol enajste dopoldne je po končanem shodu, ki se je vršil na dvorišču nekdanje mestne realke, udrila množica na cesto. Ker je našla tam mnogo kamenja, ki se rabi za popraviljanje cest, je porabila ugodno priliko in razbila par šip: pri ljubljanski kreditni banki, pri Čevljarski zadrugi in pri nekaterih drugih trgovcih. Orožniki so parkrat ustrelili v zrak in demonstrantje so takoj zbežali na vse strani. Naslednji dan popoldne je bil zopet napovedan shod. Policija je sicer prepovedala shod, kljub temu pa so govorili nekateri govorniki, med njimi komunisti Tuntar in neki Furlan. Fašisti so bili razglasili v velikim aplombom, da garantirajo oni za varnost trgovin. bZrala se jih je bila res kaka dvajsetorica, ki je napadla Tuntaria in pretepla Furlana. Policija in komunisti so spremljali Tuntaria na stanovanje. Pred stanovanjem so se srečali s fašisti, ki so začeli streljati s samokresi, ne da bi bili koga ranili. Streljali so tudi orožniki, zopet le v zrak in zopet je bil v mestu mir. Danes ima mesto svoje navadno mirno lice.

— »Viva il alpinismo!« Cerkev sv. Hijeronima na Nanosu so dosedaj še neznan italijanski »turisti« nesramno oskrunili. Razbili so stopnišče h glavnemu altariju, pometali na tla stare kipe in jih razbili, razsekali vrata, razmetali opeko s strehe, uničili lestve in drugo, končno pa še onesnažili cerkev. Ko so vse to storili, so zapisali na al-

Manifestacija za koroško Slovenijo.

Ljubljana, 11. okt.

Povodom prve obletnice nesrečnega koroškega plebiscita, ki je zaslužil naše koroške brate, so se večja mesta po Sloveniji spominjala na manifestacijskih shodih težke koroške tragedije. Sijajen shod koroških beguncev je bil 9. t. m. v Kranju, metropolj Gorenske. O shodu poročamo spodaj. — V Ljubljani je sredi predil »Gospodarski Zvon« v veliki dvorani Unije veliko manifestacijsko zborovanje, kateremu je predsedoval predsednik g. dr. I. C. Oblak. V otvoritvenem govoru je predsednik g. dr. Oblak poudarjal, kako se je koroško slovensko ljudstvo dvignilo med plebiscitom in po plebiscitu do višine narodne zavednosti in solidarnosti kljub vsemu brutalnemu nemškemu nasilju. Viharne ovacije so zborovalci priredili koroškemu beguncu dr. Arneju, ki je v jedrnatem govoru naslikal vse gorje in krivice, ki jih mora trpeti koroško slovensko ljudstvo na svoji rodni zemlji.

Ostali govorniki g. Ristić (Srbin), ga. Čučkova in g. Smodej so razpravljali o preteči nevarnosti, da zasadi Nemec svoje meje na Karavan-

kah med Veliko Nemčijo in Jugoslavijo. Manifestacija je mirno končala.

Kranj, 10. oktobra. Pod predsedstvom g. prof. Kotnika je bil v Ljudskem domu v Kranju 9. t. m. manifestacijski shod koroških beguncev. Shod je po končani manifestaciji postal danostno brzojavko koroškega naroda kralju Aleksandru. Glavni govornik — prvobornik koroških Slovencev, je koroške begunce vzpodbujal k vztrajnosti in delovanju za osvobođenje Koroške. Na shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri koroški begunci — Slovenci soglasno in z vso odločnostjo poudarjajo ne glede na svojo zgodovinsko pravo po samostojni državi svoje pravice do samoodlobe in odblobo zahtevajo združenje svoja slovenske koroške domovine z državo Srbov, Hrvatov in Slovencev in sicer na podlagi narodne skupnosti. Resolucija zahteva od naše vlade, da se zavzame in zagotovi v vso odločnostjo pravice najslabotnejše veje mogočnega jugoslovenskega drevesa v dosegu skupnosti narodnih, političnih in gospodarskih ciljev.

August Jenko in Ivan Endlicher.

Poziv naši javnosti.

Jugoslovansko revolucionarno gibanje srednješolske in akademske omladine v zadnjih predvojnih letih ni pozabljeno in ne bo nikdar. Kdo se več ne spominja entuziazma mladih fantov, zmornih vsakega še tako nepremišljenega dejanja, zlo glasne lista »Preporoda«, ki je nosil rekord v konfiskacijah, brošure »Klic od Gospe Svetec«, ki jo je drž. pravdnistvo zaplenilo radi razčlenja veličanstva, ščuvanja k upor in veleizdaje?

Ali je pozabljen 18. marec 1914 leta, ko je celokupno dijaštvo v Ljubljani proglasilo stavko in odšlo mesto v šolo k sv. maši v frančiškansko cerkev, zastraženo od kordona državne policije, da proslavi 400 letnico vstolice koroških vojvod? In če so komu zabrisali te spomine veliki vojni dogodki, zatemniti mu še niso mogli preganjanja jugoslovanske omladine in velikega procesa o božiču l. 1914, ko je 32 dijakov, srednješolcev in akademikov, zasedlo številne zatožne klopi sodne dvorane v justični palači.

Iz te vrveče množice mladih sil pa se vzdiguje pred nami kakor dva svetilnika sredi burnega avstro-ogrškega morja: duševni vodja vsega omladinskega gibanja nadarjeni Avgust Jenko in vedno vspehujujoči, fanatični agitator jugoslovanskega političnega ujedinjenja Ivan Endlicher. Oba že hrani dolgo vrsto let mati-zemlja. Svetila sta v viharju in padla, naši čalničiči pa so našli ob njihovem svitu v domače pristanišče, zaželeni cilj našnje jugoslovanske državne tvorbe.

Avgust Jenko je ubežal takoj po atentatu v Srbijo, zamenjal je pero, ki je pisalo tako gorke in globoke misli o našem ujedinjenju, s četaško puško, z zadnjo družico v borbi za slavno Hercegovino. Na domačo zemljo vzhodno-bosenskih planir je napisal s svojo srčno krvjo zadnjo in nevenljivo besedo: V življenju in smrti ves Tvoji, draga domovina.

Ivan Endlicher je ostal po procesu 32tih študentov s svojim drugom dr. Janžetom Novakom, v ječi Odpejali so jih v Gradec, kjer sta čakala razsodbe graškega nadsodi-

šča. Vendar Ivanu Endlicherju ni bilo dano dočakati usodopolnega dneva, od katerega dalje bi mogel šteti dolga leta svobode. Graškimi sodnikom ni pustila usoda prilike maščevati se nad strto dušo Ivana Endlicherja. Običajni in najpogostejši gost vlačnih ječ tuberkuloza je končala dne 5. sept. leta 1915 njegovo življenje. Pokopan je na graškem pokopališču v posebnem grobu. Ni preteklo leto in dan, je odšla za njim tudi njegova strašno užaljena mati.

Njegovi tovariši smo se namenili prenesti blagopojnikove ostanke v domovino. V to svrhu sta se organizirala dva spodaj podpisana odbora, katerih eden ima nalogo zbrati vse material o takratnem jugoslovanskem gibanju in izdati o tem posebno brošuro.

Drugi odbor pa naj z nabiranjem prostovoljnih prispevkov in s sti Ivana Endlicherja v domovino, podporo vlade omogoči prenos kova Prevoz iz južnega kolodvora na ljubljansko pokopališče naj bi se vršil dne 18. marca prihodnjega leta, na spominski dan stavke jugoslovanske omladine. Po pogrebu pa bi se vršila v Narodnem domu svečanost v spomin Avgusta Jenka in Ivana Endlicherja.

Podpisana odbora se obračata radi tega na vse številne soudeležence takratnega gibanja, da jima pošljejo vse podatke iz let 1912, 1913 in 1914, da jih je mogoče uvrstiti v brošuro, obenem pa prosita našo javnost, da po možnosti vsaj z najmanjšimi prispevki omogoči počaščenje.

Nabiralne pole bodo v kratkem izdane. Podpisan bo na njih ves odbor. Prispevke sprejemajo iz prijaznosti tudi upravništva naših dnevnikov.

Odbor za prenos kosti Ivana Endlicherja:

Evgen Lovšin, predsednik, Vladimír Kravos, tajnik, Anton Leskovec in Ante Gnidovec, blagajnika, Danilo Šaplja, Stane Rape odbor.

Odbor za sestavo brošure:

Viktor Zalar, dr. Janze Novak, Gustav Omahen, Sodna ulica ul. 2. k. mor naj se pošilja podatke za brošuro

Državno investicijsko posojilo.

PODPISOVANJE DRŽAVNEGA POSOJILA.

Pri »Ljubljanski kreditni banki« so podpisali:

Jos. Globočnik, Železniki	40.000 K
Aloj. Rozman, Prevalje	100.000 »
Posojilnica v Trebnjem	40.000 »
Franjo Zagar, Stari trg pri Raketu	100.000 »
Občinska hranilnica, Vrhnika	100.000 »
Kukovec Vikt., Ljutomer	40.000 »
Okr. hraniln., Ljutomer	20.000 »
Edmund Kocbek, Kranj	10.000 »
Teodor Dekleva	16.000 »
Neimenovana Goričanka	24.800 »
Emanuel Kühnel, Gradac	20.000 »
Neimenovani Tržačani	50.000 »

— Pri Mestni hranilnici ljubljanski je podpisal ameriški državljani Viktor Drobnič, doma iz Soča, dražice 100.000 kron 7% državnega posojila. Med drugimi so podpisali tudi: Zveza jugoslovanskih hranilnic K 4000.—, Fran Souvan ml. K 4000.—, Okrajna bolnišnica blagajna K 500.000, Mestna občina ljubljanska K 500.000.

Zanimive številke.

Sledeči zavodi in osebnosti v Ljubljani so podpisali nižje navedene svote avstrijskega vojnega posojila, o katerem je vsak količnik uvidelni politik vedel, da nima realne podlage in da zavisi od

zelo dvomljivega izida vojne za centralne države. Seemann Pavel, zasebnik Gregorčičeva ulica 18 310.000 K, Schmitt Ferdn, sen. Pred Skofijo št. 2 70.000 K, Vzajemna zavarovalnica 130.000 K, Gospodarska zadruha 133.150 K, Centralna hiša usmiljenih sester, Slomškova ulica 20 71.100 K, Hauptmann Adolf, Sv. Petra cesta 39 150.000 K, Knežškofijski ordinarijat 3.011.000 K, Kauschegg Karol, veleposelnik 100.000 K, Luckmann Herbert, Karlova cesta 18 200.000 K, Treber Matija, čevljar, Sv. Petra cesta 100.000 K, Eberle Josip, trgovec, Frančiškanska ulica št. 8 70.000 K, Peterca Franc, trgovec, Dunajska cesta št. 41 136.500 K, Vodnik Alojzij 100.000 K, Kollmann Robert 275.000 K, Luckmann Melanija in Zora 100.000 K, Galle Elza 100.000 kron, Korzika Alojzij vrtnar, 80.000 kron, Gutmaisthal pl. Nikolaj, graščak 315.200 K, Urbanc Feliks veletrgovec 145.000 K, Bamberg Otmar sen. 100.000 K, Pollak Karol, tovarnar 3.212.700 K, Zeschko Albert 250.000 K, Kosler Oskar 82.000 K, Lukman Jože 88.000 K, Lukman Zora 50.000 K, Delniška pivovarna Union 50.000 K, Kosler Hans 60.000 K, Lukman Anton 130.000 K, Okrajna bolnišnica blagajna v Ljubljani 414.200 kron.

Zanimalo bi nas z ozirom na velike svote, katere so navedeni podpisali, koliko so podpisali sedanjega državnega 7% posojila, katero nudi gotovo večje udobnosti od prvega in se v pogledu sigurnosti s prvim pač ne da niti primerjati.

Narodno gospodarstvo.

Suša ter njene posledice.

Slabe posledice velike suše, katere vlada letos, občutiva pred vsem našo poljedelstvo. Razum v krajih, kjer je po naravi krajja dovolj vlage, trpi pod sušo letos pridelek v krompirju, fižolu, zelju, repi, pesi, torej v glavnih hranilih za narod. Košnja je bila letos prva prav zadovoljiva, pozneje pa se je položaj hitro slabšal. Detelja in otava je le v redkih krajih kaj prida. Trpeli so seveda tudi pašniki na naših planinah. Živine od takih prilikah ni moč v velikem številu rediti. V krajih, po suši trodo prizadetih, prodajajo posestniki živino. Včasih so ponudbe velike in močne, pod ceno pa količnik vredna živina ne gre od hiše, ker je ne kupcev za domačo potrebo, ampak tudi veliko izvoznih, domačin in tujih. Iz zemlje gre veliko živali in do štiri mese. Slo bi ga še več, če bi promet točno posloval. Slab promet je pravzaprav zaščitnik domačega konsumenta, kateri je sicer izročen svobodni igri trgovske konjunktura. Cene mesa v zemlji so zelo različne. Gotovo je, da manjka organizacije za aprovičacijo večjih središč. Če gledamo cene drugih kmetijskih produktov, je pa cena mesa razmeroma še človeška. Krompir drže danes po 5 kron kilo, ko je vojaka pričela, je veljal 8—10 h. Prej je bil tudi še cenejši. Kvaliteta mesa pri nas je pa taka, da jo ne more hvaliti noben idealist. Sedaj je živine in mesa dovolj na prodaj. Na spomlad se utočne položaj izpremeniti. Konsument je vedno reva. Če je živine dovolj in izvoz živ, gleda za dobrim in cenim blagom. Če pa je skrb za krmo odstranjena in posestnik redi živino, grede cene kvišku in konsument zopet ubira žalostne višje. Povsodi se je izprožila misel, da začno ljudje sami klati, ker so mesariji pretrdi. Pred 10 leti je bila ta navada zelo razširjena pri nas. Na kmetih je mesarjem že trda predla. Na shodih so tirjali obrambe. Sila razmer utočne prisilili ljudi od tega, da bodo zopet skušali izhajati brez mesarijev. Po malih krajih bi posestniki sami pobili živinice in prodajali. V občinah z večjim prebivalstvom pa bi znali ljudje misliti na občinske klavnice. V trdih časih ni prebivalstvo voljno trpeti privilegijev na svojo škodo. Posledice suše se kažejo že tudi pri mleku. Cene so neprijetne. Dobro je, da ljubljanska občina ureja svojo mlekarino. Po suši so zelo prizadete tudi nekatere postranske gospodarske stroke v zemlji, katere so pa vrgle le dosti zaslužka in igrala važne postojanke v eksportu. Zelo malo je gob, jagod raznih vrst, brinja, zdravilnih rastlin, ječje in šiške. Sadje je malokje obrodilo dobro in ima visoke cene. Toplota je pa dobro delo vinski trti. Pridelek je dosti, in kapljica bo zelo dobra. Cene so zelo trdne. Lanske zaloge niso neprijetne. Dasi ni bilo eksporta, je domač konsum storil le v preveliki meri svojo nezdravo dolžnost. Letos ima grozdje zelo veliko sladkorja. Vиноgradnik bo lepo zaslužil, tudi trgovci in krmarji. Sveta vojska bo imela zopet težko stališče. Naš narod se preveč uduja živinam alkoholnih pijač. Zal tudi inteligenca. Visoke cene tudi niso več ovira. Pri visokih cenah vse dobro služi, kar je okoli kupčije.

Pod šibo suše trpe tudi naši obrtni krogi. Po naših vodah je mrtvilo zavladalo. Obilo vodotočev je usahnilo, celo večje vode imajo prazne struge. Sava ima tako malo vode kakor komaj pomnilno. Mnogo žag, mlinov je težko udarjenih. Posredno pa tudi prebivalstvo, ker srednjeji mlinarji vedo ocenjati svoj položaj. Razne velike žage na Gorenjskem so prizadete trdo. Vode ni ali pa je preslaba za redno delo. V gorenji savski dolini okoli Jesenice je položaj naravnost kritičen vsled pomanjkanja vode. Za Kranjsko industrijsko družbo postajajo prvič tako mučne razmere, da preti nevarnost zastoj v obratovanju. Položaj je za železno obrt že itak zelo neprijeten in opasen. Sedaj preti še šiba suše za podjetja z nedozgodnimi posledicami. Pogon za nizko ceno pomenja za podjetja odločilno postavko. Delavstvo tudi s skrbjo gleda v bodočnost. Zadnji čas je, da vlada izpregleda in da potrebo varstvo industriji v deželi, kateri daje kruh tisočerm rodbinam.

— ng Romunsko posojilo v Sveti? Romunski ministri svet je pooblastil finančnega ministra Titulescuja, da se pogaja s Svico zaradi posojila 40 milijonov švicarskih frankov.

— ng Položaj petrogradske industrije. Statistična pisarna petrogradske sovjetske vlade objavlja podrobnosti o položaju petrogradske industrije. V letu 1916 je porabilo 434 tona in delavci z 286.560 delavci 162,5 milijonov pudov premoga. Leta 1921 je bilo zaposlenih samo 48.700 delavcev v 156 tovarnah in delavnicah. V treh mesecih so se porabila komaj 5 milijonov pudov premoga. Tovarne so dobile nalogo, da ne smejo mesečno porabiti več kot 1 milijon pudov premoga. Ta količina se je leta 1916 porabila samo v podjetjih „Putilova“.

— ng Japonska industrija svile. List „Board and Trade Journal“ poroča, da se Japonska trudi, povzdigniti industrijo za izdelovanje svile. Predilnice za svilo so povečale svojo kapaciteto za 2,9%. Letošnji pridelek je izobren. Cene za kokone, prelo in tkanino se vzdržujejo in niso niti zdaleka sledile padcu cen pri drugem blagu.

— ng Industrija za filme v Ameriki. Kakor se poroča iz New Yorka, se bosta združili dve največji kino-podjetji („Associated Producers“ in „Associated First National Exhibitors“) Skupna glavna zrna 50 milijonov dolarjev.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 11. oktobra 1921.

— Slovenstvo se uničuje? Najstrupenejši list, ki piše sistematično proti državi in ki ščeva z naravnost divjo besnostjo proti Srbom, je „Avtonomist“. Piše prav v tistem žanru, kakor pred vojno in med vojno pokojni šofe v „Slovenec“. Ta „Avtonomist“ je napisal v svoji zadnji številki med drugim tudi tole: „Slovenstvo se uničuje... Uničujejo se tudi njegove kulturne institucije: njegov jezik se omalovažuje; vse se podreja neki fikciji, od katere izvrstno žive le posamezni frazerji in jezdalet... Slovenstvo v Jugoslaviji je gotova gospoda obsidila na smrt.“ To so same trditve, ki bičjejo istini naravnost v obraz! Vprašamo: ali ni slovenščina ustavno proglašena za državni jezik, za uradni jezik v vseh naših uradih in šolah? Ali niso v vseh naših uradih od najvišjega zgoraj do najnižjega zdolaj nameščeni izključno sami naši domači sinovi? Ali ni naše ljudstvo na svoji grudi izključno vladajoč in gospodujoč element? Kako pa je to bilo pod Avstrijo? Ali mislijo naši s tujim denarjem plačani hucaki, da je na to že naše ljudstvo dočela pozabilo? Naše ljudstvo ni tako slabega spomina in tako kratke pameti, da bi ne vedelo, da je bil pod Avstrijo gospodar na naši zemlji tujec — Nemec! Deželni predsednik je bil Nemec; deželna vlada z malim izjemami je bila v nemških rokah; predsednik deželnega sodišča je bil Nemec, finančni ravatelj je bil Nemec, načelnik gozdarske oblasti je bil Nemec, načelnik rudarske oblasti takisto Nemec itd. ad infinitum, vse samo Nemec in Nemec. Uradni jezik je bil pri vseh državnih oblastih nemški; naši uradniki so privatno njo smeli govoriti slovenski, za vsako mrvico pravice slovenskega jezika smo se morali ta Stajerskem in na Kranjskem trdo boriti; vse vjše šole so bile nemške... Tako je bilo pod blaženim Avstrijo. In sedaj prihaja „Avtonomist“ in kriči: „Slovenstvo se uničuje, njegov jezik se omalovažuje, slovenstvo je v Jugoslaviji obsojeno na smrt!“ Človeku bi zavrela kri, ako bi ne vedel, da pišejo tako Šusteršičevji oprede, tisti, ki so svoje dni sedeli v redakciji Šusteršičeve „Resnice“ in povzdigovali Avstrijo in Habsburžana do neba, tisti ki so morda še danes v intimnih zvezah s Šusteršičem in po njem s Pranginsom!

— Podlost. Dne 7. oktobra sem napisal notico „Veseličanje“ ter jo končal takole: „Ne, najprej delo, potem zabava! Neprestano tožimo, da nas čaka silno delo, ako hočemo osvoboditi svoje podjarmilne brate onkraj avstrijskih in italijanskih mej. Ali bomo te osvobodili s plesi in zabavami? Pač samo s trudopolnim in požrtvovalnim delom! Zato je naravnost čudno, da odvarja kolo letošnjih plesov že v oktobru baš primorska mladina, o kateri bi pričakovali pač nekoliko več smisla za obupni naš narodni položaj. Korotan in Primorje ječita pod težkim tujim jarmom, naša mladina pa pleše in veseličari, namesto da bi delala in se pripravljala, da izbavi to našo zemljo izpod tujčeve pete! Kam plovemo?“ — Z ozirom na to notico je dobil član našega uredništva, ki z njo ni v prav nobeni zvezi, anonimno pismo, iz katerega posnemam te dele duhteče „svetke“: „Danes si se zopet znesel v „Narodu“ nad begunci. Iz same zavisti se znašes na nas. Kaj te briga njih ples! Ali misliš, da ne vemo, kako si brusil svoj strupen jezik čez go. Debeljakovo. To pa le vsled tega, ker nadkriljuje tvojo ženšče in Tavčarce, sploh Ljubljance, ki imajo v glavi blato na mest možgan. Tvojih lumparij bo kmalu konec in tudi drugim ljubljanskim barabam tvojega kalibra bomo navili usesa. Plesali bomo pa še, pa za svoj denar.“ Ta izbruh srčne posurovelosti jemljem na znanje brez vsake reakcije, ker menim, da bi se samo umazal, ako bi le z besedico reagiral na brezstidni izliv pokvarjene duše, pravim pa: Ako mislimo, da bomo z opičnim posnemanjem italijanskih slabosti — samo v Italiji se pleše na žive in mrtve — spasil zarobljene brate v Primorju in na Koroškem in ne s smotrenim delom, potem se že sedaj lahko odpovemo enkrat za vselej vseh aspiracij na koroške in primorske naše kraje! In če smo sami tako nekulturni, kakor je razvidno iz zgoraj citirane anonimnega pisma, potem ne očitajmo tujcem njihove nekulturnosti, marveč pomotimo najprej pred svojimi pragram. Rasto Pustoslavšek.

— Madžarski delegati na poči skoti Ljubljano. Sinovi ob 6. zvečer so došli madžarski delegatje za konferenco v Benetkah prof. Benih, prof. Banfy in spremstvo v Ljubljano. S tržaškimi brzovlakom so se takoj odpeljali dalje proti Trstu.

— Nejasna poročila. Odlični delavec na narodnogospodarskem polju nam piše: Listi so priobčili notico, da naj državljan, ki žele povračilo svoji hobeznici predvojnih in vojnih posojil bivše Avstrije vlozene tozadevne prošnje pri generalni direktoriji državnih dolo-

gov v Beogradu do 20. okt. t. l., ker se na poznejše vlozene prošnje ne bo oziralo. To obvestilo je nejasno. Svoje dni so naši davčni uradi posilili in tudi vsaki stranki odvzeli obveznice vojnih posojil bivše Avstrije. Obveznice predvojnih posojil bivše Avstrije pa so se samo pisale in pustile strankam, ki so jih predložile. Ali se ta manipulacija ni izvršila enako povsod. Stranke bi tedaj imele nazaj zahtevati le obveznice vojnih posojil bivše Avstrije! Glede teh pa si dovoljujem pripomniti tole: Te obveznice so se svoje dni predložile na izrečno zahtevo državne oblasti. Mislim, da bi bilo oblasti popolnoma ustreženo, ako bi se bile tudi te obveznice samo popisale in potem vsaki stranki spet vrnile. Državne oblasti bi si bile prihranile mnogo dela, stranke pa nepotrebne potel. Pa birokratska modrost je ukrenila drugače! Da pa sedaj oblast zahteva, da naj posebe prosim, da se mi vrnejo obveznice vojnega posojila, to je višek birokratske modrosti, da ne rabim ostrejšega izraza! Ali stranka naj tudi še prošnjo kolekuje, da ne zapade kazni? Ako je oblast brez vsake potrebe odvzela strankam obveznice vojnega posojila bivše Avstrije, je njena dolžnost, da te obveznice strankam spet vrne po ravno isti oblasti, po kateri jih je odvzela, in sicer brez prošnje, brez vseh stroškov in nepotrebnih potov! Morebiti bode rezultat podpisovanja investicijskega posojila našim državljanom odprl oči, da se vprašanje glede bivšega vojnega posojila Avstrije ne da rešiti z gošlim popisovanjem, odvzemanjem in vračanjem obveznic, da bode tudi tu treba kreniti na isto pot, katero so izbrali Čehi! Mož beseda mora veljati tudi pri nas; kredit bazira za zaupanju!

— Predavanje o Koroški in razmerah naših ondotnih rojakov bo v torek ob 8. uri zvečer v gledališki dvorani šentjakobskega narodnega društva, Florjanska ulica 27. Po predavanju zapoje šentjakobski pevski zbor nekaj koroških narodnih pesmi. Vstop prost. Vabimo šentjakobčane, da se udeležijo predavanja v najlepšem številu.

— Akademiki — Srednješolci! Danes ob pol 18. uri vsi pred univerzo na manifestacijo za Koroško!

— Lovski zakon. V ministristvu za kmetje in rube je končan načrt za lovski zakon, ki bo veljal za vso državo. Zakonska predloga se predloži zakonodajnemu odboru.

— Učitelstvo za svoj ugled. Iz Radovljice nam pišejo: Učitelstvo radovljškega okraja je na zborovanju dne 8. t. m. na Koroški Beli soglasno obsodilo pisavo nekaterih slovenskih listov proti šoli in učitelstvu. Učitelji E. S. je izjavil: Okrajna učiteljska društva so stanovske organizacije, v katerih so učitelji raznih političnih prepričanj. Dolžnost stanovskih organizacij pa je, da visoko dvignejo svoj glas, kadar se blati učiteljski stan. Zadnji čas pa so nekateri slovenski listi začeli tako ostudno in divjaško goniti proti šoli in učitelstvu, kar se ne dogodi nikdar in pri nobenem drugem narodu. Naj pride napad od katerekoli strani, stojimo mi slovenski učitelji in učiteljice vzvišeni nad tako surovostjo in podlostjo. Na to je predlagal ta-le protest in poziv. I. Radovljško učiteljsko društvo, veljajmo v UJU, poverljivostu Ljubljana, zbrano na svojem zborovanju dne 8. oktobra 1921 na Koroški Beli, protestira najodločneje proti vsem nesramnim izbruhom pobesnele časnikarske gonje, proti vsem ozabnim napadom zadržane časa v gotovih slovenskih listih na šolo in celokupni učiteljski stan. Z vsem zaničevanjem obojamo najodločneje to nečuvno, dobro premišljeno javno biatenje šole in učitelstva. II. Pozivamo učno upravo, da stori nemudoma vse primerne korake, da se ščiti šola in naš stan pred takimi prostakimi izbruhmi podivjane žurnalistike. Pripominimo, da sta bili resoluciji z viharim odobravanjem sprejeti od vseh navzočih, bodisi demokratov, klerikalcev, nar. socialistov in soc. demokratov in so pri glasovanju vsi brez izjeme dvignili roke.

— Sklepi uradnih ur pri poštah uradnih v Sloveniji. V zimeki dobi 1921/22 t. j. od 16. oktobra 1921 do 31. marca 1922 se skrepijo uradne ure pri poštah uradnih z brzojavom in telefonom na 6 oziroma 5 ur, pri manjših poštah uradnih brez brzojave in telefona na 4 ure. Uradne ure pri ljubljanski in mariborski glavni in kolodvorski pošti in pri poštah uradnih v Celju, Ptuj, Novem mestu, Zidanem mostu, Trzinu in Gorji Radgoni ostanejo neopremenjene. Poštne uradi Ljubljana 3 do 6 poslujejo v zimeki dobi od 8. do 14. ure. Ob nedeljah in praznikih se uradne ure ne izpremenijo. Iz pregleda, ki je izobsehl na vsakem uradu v prostoru za stranke so razvidne uradne ure dotičnega urada. Pripominjamo, da se temu razglasu čudimo. Reducirati uradni poslovni čas na 5, odnočno kar 4 uri, je pač zelo preveč.

— Notarji in beležniki. V Koroški drami „Požar strasti“ nastopa tudi beležnik. Sicer ne „zastopa“ strank in sploh v tem svojstvu ne posega v lastniški spor, a vse on ga je Vaš g. poročevalec prekrstil v — notarja. V drugem listu zopet sem bral priporočilo, naj se združijo i pri nas manjše občine v velike ter naj se nastavi po hrvaškem vzorcu k. r. beležniki. Iz vsega tega se vidi, kako napačni pojmi vladajo o tem pri nas, zato mi dovolite sledeče pojasnilo: Na Hrvaškem in tudi v Vojvodini, sploh na bivšem Ogrskem, imajo »kr. javne beležnike«, ki so juristi in opravljajo popolnoma iste funkcije, kakor naši notarji, samo da sta tam notarjat in advokatura združljiva tudi v eni osebi; pri občinah pa so nastavljeni takozvani (selski) beležniki (torej ne »kraljevski«). Ti zadnji so vseskozi upravni in ne justični organi ter še najbolj podobni našim občinskim tajnikom. Kar se tiče njih študij, se menda šele v zadnjem času od njih zahteva vsa srednja šola. (Res pa je, da se za te službe posebno radi plos donosnih »stranskih zaslužkov« čisto potegujejo celo absolvirani juristi, osobito v večjih krajih. Ako bi se vlada odločila, da uvede notarjat tudi v Srbiji ter Bosni in Hercegovini, kjer tega instituta še ni, bi bilo vsekakor priporočati, da se vsem kr. javnim beležnikom v državi da starodavni naslov (kr.) notarjev, dočim naj kvalificirani občinski nastavljenici dobe ime beležnikov.

— Kako je označevati vrednost na poštah pošiljkah. Po brzojavni odredbi kr. ministristva za pošto in brzojav od 6. t. m. se razglašajo: Na denarnih pisnih, paketih in vrečkah, ki gredo v tuzemstvo, je pisati odsej vrednost v dinarski veljavi. Ta odredba stopi takoj v veljavo. Uradi naj o tem opozore obitnost z razglasom v prostoru za stranke.

— Potni listi za akademike. Iz Beograda javljajo: ministristvo prosvete je odredilo, da se dijakom, potujočim v inozemstvo v svrhu študija smejo izdajati potni listi le z odobrenjem ministristva prosvete.

— Pozor, gospodinj! Pišejo nam: Zopet se pripravljata atentat na gospodinje od „Zvezde služkinj“. Anketa org. služkinj je postavila nove, po njih mnenju jako nizke tarife, katere so za gospodinje srednjega stanu nesprejemljive. Danes, v tako hudem času za gospodinje, prihajajo služkinje s tarifi 300 do 550 K! A nas še tolažijo, da veljajo ti tarife do koncem decembra! Z januarjem postavi slavn anketa torej še večje tarife. Vidi se, da nekateri ljudje še ne znajo ceniti, kaj se pravi, sesti k polni mizi ter zastoj stanovati. Ima naj še vsak mesec nove čevlje, obleko ali ruto! Za take plače služkinj bi moral dobiti uradnik najmanj 10.000 K mesečno. Zato se za gospodinje srednjega stanu, katerih je največ v Ljubljani, ne bojimo, da bi se udele pozivu org. služkinj, kljub bojkotu, katerega so nam zapretili. A upamo, da poidejo solidarno z uradniškimi gospodinjami tudi gospe trgovcev in advokatov in da ne prekoračijo tarifa od 200 do 350 K. Če ima katera teh gospa preveč denarja in premalo solidarnosti, naj ima pa vsaj toliko ponosa, da se ne bo dala terorizirati po „Zvezdi org. služkinj“. Služkinje, ki kaj znajo, so danes že bele vrane. Org. služkinjo, kateri plača ne prija, naj vsaka gospodinja pošlje na brezplačni dopust, da se prej česa nauči! Gospodinje.

— Na krški meščanski šoli se prekinjeni pouk dne 17. oktobra zopet prične.

— Smrtina kosa. Umrl je v Ljubljani, Solarska steza 2, nadrevident Južne žel. v pok. g. Ivan Džman. Bodi mu blag spomin!

— Vsi ljubljanski hišni posestniki se pozivljajo, da do 30. novembra 1921 vložijo pri davčni administraciji po predpisani tiskovini izkaz vseh v hiši stanujočih oseb, urejen po stanovaniških oziroma poslovnih lokalih. Natančnejši podatki so razvidni iz razglaš, ki je nabit na mestni deski.

— Pomnožena mestna razsvetljava. Vse mestne ulice in ceste so dobile v zadnem času pomnoženo plinovo razsvetljavo. Na drugi strani pa je po nabrežjih in stranskih ulicah električna razsvetljava še vedno pomanjkljiva, kar nikakor ni na mestu.

— Pisma zagrebških bank, ki so bila inhibirana na tukajšnji pošti, se vrnejo na ukaz finančnega ministristva odpuščateljem, ker so banke dokazale, da niso imele namen kršiti navedbe o devizah iz valutah.

— Odstranitev stojnice z Vodnikovega trga. Vseled ponavljajočih se upravičenih pritožb v javnosti zoper razne nečedne stojnice, ki so se od prevrata sem utihotapile brez vsakega oblastvenega dovoljenja na Vodnikovem trgu,

je tržna oblast sedaj odredila, da imajo lastniki te stojnice do 15. oktobra t. l. z Vodnikovega trga popolnoma odstraniti. Dovoljeno jim bo jih postavljati ondi samo ob tržnih dneh, to je vsako sredo in soboto, a samo do 16. popoldne, potem pa prostor popolnoma izprazniti. Kdor se prizadehiti do 15. t. m. tej odredbi ne bo pokoril, se mu bo stojnica na njegove stroške oblastveno odstranila. Veržnikom bo pa trgovanje z raznim blagom sploh prepovedano. Ta odredba je bila že zidavna potrebna.

— Zasirjeno mleko — liter po 8 K. Poročajo nam: Nekaterim mlekaricam s Posavja se iz komoditete ne zljubi več dovažati svojim odjemalcem v mesto mleko vsak dan sproti, marveč le vsak drug dan skupno. Posledica temu je, da dovažajo skupaj zlit mleko prejšnjega dne in zjutraj namoljeno. Naravno je, da se tako mleko, ko ga gospodinja zavre, zasirj ter ni za rabo. Če ti pripelje mlekarica tako mleko za dva dni skupaj ali 2 litra, imaš pri tem pri vsakem litru 8 K škode. Tej mamnosti pa so se sedaj gospodinje uprle in mlekaricam zasirjenega mleka nečje več plačevati. Te mlekarke manipulacije bi se dale preprečiti, če bi tržni organi preiskavali mleko ne le na mitnjah, nego tudi na stranskih vhodih in mestih.

— Pomanjkanje prvovrstnega mesa. V mariborskem okraju se v zadnjem času opazuje, da mesariji nakupujejo le slaborejeno živino za zakol, katero plačujejo po 4—5 K, prodajajo pa po 16—20 K. Boljša živina gre večinoma v Italijo. Vseled tega se občutni pr. v Mariboru splošno pomanjkanje prvovrstnega mesa. V tem sistemu nakupa in prodaje živine se zrcali poleg špekulacije tudi pasivna resistenca mariborskih mesarijev proti maksimiranju cen od strani mestne občine.

— Cene letošnjemu vinskelemu pridelku so po kvaliteti od 200 do 400 K hl. V Ljubljani se toči dalmatinski mošt po 32 K, dolenski pa po 36 K liter.

— Slana je zadnja dva tedna ajdo po sorskem polju skoro dočela posmodila, in tako je tudi ta pridelek, ki je kaj lepo kazal, uničen.

— Ni dijak, ni dijakinja, kdor nima „Dijaškega koledarja“ „Jugoslovenske Matice“. Kajti po svoji vsebini je „Dijaški koledar“ pravi kazipot dijaštva in po svojem namenu vreden, da ga kupijo dijaki. Zato mladina, sega po „Dijaškem koledarju“ in pokaži, da časti svete tradicije slovenskega dijaštva.

— Državna posredovalnica za delo. Dela iščejo: pisarniške moči, rudarji, kovinarji, pekji, mlinarji, mesariji, natakarji, natakarice, hotelske sobarice, trgovski sodrujniki, prodajalke, strojničji, kurjači, dlnarji, dlnarice, šivilje, strojni risar, šteparica za čevlje, vajenec, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: mizarji, krojači, čevljarji, zidarji, tesarji, šivilje, vinčarji, kotlarji, ključavničarji, šteparice za čevlje, služkinje, kuharice, sobarice, vajenci, vajenke itd.

Mariborsko uradnišvo profesira.

Maribor, 9. oktobra.

Maribor, ta veselo razposajeni Maribor je postal resen vsaj eno dopoldne. In to je bilo, ko je slovensko uradništvo, državno in privatno, napolnilo veliko dvorano Narodnega doma, da protestira proti krivicem draginje živil, stanovanske najemnine in zmedenim razmeram v Savozu nabavljalnih zadrug ter skladišču živil Južne železnice v Mariboru.

Na shodu v en odbor združeno zastopanim stanovskim organizacijam je predsedoval viš. žel. revident g. Jarh. O vzrokih in odposodi draginje je obširno razpravljaj postajalecni Mohorko. G. Selinšek obsoja vlado kot skrivno na podražanju premoga za 900% od 1. junija l. 1919 dalje.

O stanovanskem vprašanju in pravilnem zaračunavanju najemnine je referiral g. Meglič stvarno, kritično pa dr. Reisman za privatne nastavitve. Njegova izvajanja so vzbudila velikanško ogorčenje, zlasti ko je omenjal skandal z Götzovo pivovarno, katero vodi nemški odvetnik samec.

Nezdrave razmere pri Savezu nabavljalnih zadrug za državne nastavitve je bil prof. Pečovnik, zahtevajoč pojasnila, kje je tistih 200 milijonov, ki jih je Savez prejel od včlanjenih zadrug in kateri kapital se je odtegnil uradništvu. Pritožbe vpkojencev so se prečitale. Prošilo podpore po 1000 dinarjev in ureditve pokojnine.

G. Jarh se je v daljših izvajanjih pečal z razmerami v skladišču živil Južne železnice, kjer treba spretnega vodstva in novega večjega kredita.

Resolucije so tudi za vse druge kraje in sloje tako pomebne, da jih v skrajšani obliki priobčujemo v kolikor se tičejo draginje.

Racioniranje in racioniranje najpotrebnejših živil ter maksimiranje cen in obnem uvedba knjižic za vso sloje. — Regulacija carine na izvoz živil v svrhu stabiliziranja cen. — Znižanje tovarnine za potrebna živila. — Brezobresten nov kredit nabavljalnim zadrugam in odpis starega kredita. — Zasledovanje nekoncesionirane trgovine. — Zvišanje dnevnice vsaj za 150% vsem kategorijam itd. — Maribor kot obmojno mesto se vstavi v 1. razred draginskih doklad. — Ureditve razmer pri Savezu nabavljalnih zadrug, pri skladišču živil Maribor in ureditev pokojnin vpkolencem

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča Ljubljani.

Drama:

Torek, 11. okt.: Zaprt.

Sreda, 12. okt.: Požar strasti. B. Četrtak, 13. okt.: Proslava 70letnice češkega pisatelja Jiráska; Oče Izven.

Petek, 14. okt.: Komedijska zmešnjav. E.

Opera:

Torek, 11. okt.: Dalibor. E.

Sreda, 12. okt.: Boris Godunov. D.

Četrtak, 13. okt.: Vaška šola. Seherova. A.

Petek, 14. okt.: Zaprt.

— Iz gledališke pisarne, Muzikalna drama »Boris Godunov« se odslej ne bo igrala dva večera, temveč samo en večer. Da bo to mogoče izvesti, odpade pri nadaljnjih vpriporitvah prva slika prvega dejanja in predstava se začne ob pol 8.

— Zlatko Baloković in Ciril Ličar bodeva v svojem ljubljanskem koncertu v soboto 15. t. m. izvajala sledeči krasni spored: 1.) John Ireland: Sonata za gosli in klavir v D-molu. 2.) Mozart: Koncert za gosli v D-duru. 3.) Dvojak: Slovanski ples. G-dur. Moszkovski: Gitarre. Kreisler: Tambourin chinois. K. P. Manojlovič: Igra udovica. 4.) Wjennavski: Carneval russe. Vstopnice se prodajajo v hiši Filharmonične družbe na Kongresnem trgu od 10.—12. in od 3.—5. ure od torka 11. t. m. dalje. Cene niso visoke nastavljen iz vzroka, da bi se sigurno vsi prav umetnost ljubitelji Slovenije koncerta udeležiti mogli.

— Za študij českoslov. književnosti. Českoslovaško ministrstvo za šolstvo in narodno prosveto je z namenom, da se čimbolj približa českoslovaško-jugoslovanska kultura, sklenilo, da se ustanovi dve celoletni štipendiji po 12.000 českoslovaških kron za državljane SHS, od katerih bi se ena podelila za študij českoslovaškega jezika in književnosti, druga pa za českoslovaško zgodovino na českoslovaških vseučiliščih, in sicer že za šolsko leto 1921/22. Prednost imajo mladi profesorji, ki so položili diplomski izpit iz slavistike, oziroma zgodovine in od katerih bi eden imel voljo, da se posveti českoslovaškemu jeziku in književnosti, drugi pa českoslovaški zgodovini, posebno taki, ki bi se pozneje hoteli potegovati za profesuro na vseučiliščih. Ako bi takih kandidatov ne bilo, se bosta štipendiji podelili absolutom navedenih strok, končno pa na lastni želji navedenih strok od 5. do 7. semestra. Dijaki, ki bi dobili to štipendijo, bi se morali obvezati, da bodo ves čas, za katerega velja ta štipendija, t. j. leto dni bivali v Pragi.

— Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani. Dne 6. oktobra t. l. se je ustanovilo v Ljubljani »Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani«. Na ustanovnem običnem zboru istega dne so bili izvoljeni sledeči pravni člani društva: dr. Anton Breznik, gimn. profesor v Št. Vidu, dr. Ivan Grafenauer, gimn. prof. v Ljubljani, dr. Ljudmil Hauptmann, univ. prof. v Ljubljani, dr. Franc Kidrič, univ. prof. v Ljubljani, dr. Franc Kos, gimn. prof. v pok. v Ljubljani, dr. Dragotin Lončar, realni prof. in predsednik Slov. Matice v Ljubljani, dr. Josip Mantuani, ravnatelj muzeja v Ljubljani, dr. Matija Murko, univ. prof. v Pragi, dr. Rajko Nahtigal, univ. prof. v Ljubljani, Maks Pleteršnik, gimn. prof. v pok. v Ljubljani, dr. Ivan Prijatelj, univ. prof. v Ljubljani, dr. Fran Ramovš, univ. prof. v Ljubljani, dr. Janko Šlehtinger, realni prof. v Ljubljani, dr. Fran Veber, univ. docent v Ljubljani, dr. Avgust Žigon, ravnatelj stud. knjižnice v Ljubljani. Na prvem običnem zboru istega dne je bil izvoljen za predsednika prof. Nahtigal, v odbor pa g. g.: Fran Kidrič, Fran Kos, Fran Ramovš, Janko Šlehtinger in Fran Veber. V upravnico komisijo so bili izvoljeni g. g.: Ljudmil Hauptmann, Josip Mantuani in Ivan Prijatelj. Za društvenega delegata na kongresu českih in jugoslovenskih akademij in učenih društev, ki se bo končal tega meseca v Zagrebu, je bil izvoljen Fran Kidrič.

— Hrvatska himna A. Mihanoviča in J. Runjanina. Izdao i uredio Klub hrv. književnika u Osijeku i svečano izdal odbor za podizanje spomen. ploča zaslužnim Hrvatima i drugim Slavenima u Vinkovcima. Str. 64. Vsebinska te ilustrirane knjižice so člani o pesniku in skladatelju himne »Le-pa naša domovina«, fascimili »Danica«, »Novin Horvatzkih« i. dr. starih ilirskih časnikov itd. Spomenik Runjaninu se je odkril 9. oktobra t. l. v Vinkovcih.

— V glasbeni šoli operne pevkje Jarmile Lili Gerbičeve, bivše profesorice na »Minervii« in »Plemskem siri-tiču« v Pragi, se prične pouk 15. oktobra. Poučile se solopetne, klavir, deklamacija in teorija, od prvih začetkov do popolne izobrazbe. Vpisovanje se vrši 12., 13. in 14. oktobra od 11. do 12. in od 4. do 5. v Čevljarski ulici št. 1, nadstropje II.

— Slikarska šola »Probuza« v Ljubljani. Kakor že splošno znano, se prične pouk dne 15. t. m. z vsemi akademskimi predavanji. Poučevali bodo samo najboljši strokovnjaki in umetniki. Vpisovanje je do predklica vsak dan od 16. do 17. ure na tehniški srednji šoli v pritrilju, desno, soba št. 4, pri voditelju šole akadem. slikarju Franju Sterletu. Opozorjamo in priporočamo to velevažno šolo vsakemu umetnostniku, ker je ta prva na tem polju v Sloveniji. Sprejemajo se gospodje in dame s primerno šolsko nabrazbo. Pouk bode celoletno popoldne in zvečer. Natančneje pri vodstvu šole.

Gospodarske vesti.

BORZE:

—d Zagreb, 10. oktobra. Devize: Dunaj 7,875—7,95, Berlin 190—200, Budimpešta 36,50—36,80, Italija izplačila 971—990, ček 0—980, London izplačila 935—940, New York izplačila 242—0, ček 241—242, Pariz 1720—1775, Praga 265—269,50, Svica izplačila 4325—4350, Bukarešta 205—0. Valute: Dolarji 238,50—240,50, avstrijske krone 10—0, carski rubli 0—15, angl. funti 915—920, napoleonori 790—0, nemške marke 198—200, rom. leji 200—0, italijanske lire 961—970.

—d Beograd, 10. oktobra. Devize: London 230,675, Pariz 436, Milan 243, So-lun 191,30, Praga 63,30, Berlin 50, Dunaj 1,975, Sofija 40,70, Bukarešta 52,28. Valute: Angl. funti 215, švicarski franki 110, dolarji 59, francoski franki 433,425, ital. lire 238, rom. leji 53, nemške marke 48,50, českoslovaške krone 44,75, 20 dinarjev v zlatu 28.

— Curih, 10. oktobra. Zagreb 2,20, Dunaj 0,22, Berlin 4,5251, Praga 6,001, Milan 22,224, Pariz 40,549, London 21,199, New York 5,5399.

— Trst, 10. oktobra. London 95,50, Zagreb 10,30, Pariz 182—, Curih 448—, New York 24,75.

— Praga, 10. oktobra. Zagreb 38—, Dunaj 2,95, Budimpešta 14—, Berlin 76,25, Curih 16,70, Milan 3,75, Pariz 6,79, London 356,25, New York 93,50.

— Pariz, 10. oktobra. Dunaj 0,75, Berlin 11,25, Praga 14,875, Curih 246,25, Milan 55—, London 52,34, New York 13,67.

— Berlin, 10. oktobra. Zagreb 48,50, Praga 132,50, Curih 22,055, Milan 4,925, Pariz 8,935, London 67,50, New York 122,50.

— Budimpešta, 10. oktobra. Zagreb 260, Dunaj 21—, Berlin 545—, Curih 119,50, Milan 26,25, Pariz 48,50, London 2550—, New York 658—.

—d Dunaj, 10. oktobra. Devize: Zagreb 1236—1240, Beograd 4935—4958, Berlin 2537—2543, London 11,790—11,810, Milan 12,315—12,335, New York 3098 do 3102, Pariz 22,480—22,520, Praga 3387 do 3393, Curih 55,475—55,525. Valute: Ameriški dolarji 3068—3072, nemške marke 2532—2538, srancoski franki 22,430—22,470, italijanske lire 12,165—12,185, jugoslovenski dinarji (tisočaki) 4905—4925, (stotaki) 4990—4910, švicarski franki 55,375—55,425, českoslovaške krone 3377—3383.

Dunajska efektna borza:
—Dunaj, 10. oktobra. Julisid 5,651—, Credit 3,490—, Živno 13,005—, Alpine 12,250—, Kranjska industrijska družba 21,300—, Poldi 15,000—, Rima 11,300—, Škoda 17,400—, Trboveljska premogokopna 7,400—.

—g Trst in Ljubljana. »Edinost« izjava v svojem nedeliskem uvodniku »Trst in njegova pravica« da so na popolnoma napačni poti oni, ki mislijo, da je Avstrija edino zaledje, ki more rešiti gospodarski obstanek Trsta. Ali ne smemo pozabiti, da gre glavna gospodarska žila, ki vodi od Dunaja preko Dunajskega Novega mesta in preko Gradca, tudi skozi Ljubljano, ki je na jugoslovenskem ozemlju in se razvija v trgovsko središče ter raste njen gospodarski pomen od dneva do dneva. Iz tega sledi, da Celovec ne bo mogel nikdar tekmo-vati z Ljubljano, ker prav gotovo stori tudi jugoslovenska vlada vse da zajezi vsako konkurenco Celovca. Glavna gospodarska žila od Dunaja k Adriji pač teče skozi Ljubljano. Tako se da sklepati, da bo Trst skoro popolnoma odvisen od Ljubljane, iz katere pojde promet v Trst ali pa na Reko. Zato si mora Trst zagotoviti in nase navezati Ljubljano, ako si hoče zasu-gurati svojo gospodarsko bodočnost. To je ono, kar je in kar bo vedno potrebno Trstu. Italijanska vlada pa je delala in dela vedno proti temu tržaškemu cilju. Trst zahteva od države samo eno: da mu omogoči izkoriščati svoj zemljepni položaj v prosep svojega gospodarskega življenja. To je njegova pravica, kateri se ne odreče in katere mu ne smeta kratiti ne italijanska vlada in ne italijansko javno mnenje.

—g Neosnovane vesti o moratoriju. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je dne 22. septembra t. l. spričo sprejeh za vstopno in nameravanjem moratorija na inozemska plačila poslala odločen protest finančnemu ministru. Prejela je sedaj od generalnega inšpektorata obvestilo sledeče vsebine: »Povodom Vaše depeshe z dne 22. septembra, naslovljene na g. ministra financo, ima generalni inšpektorat čast, izjaviti Vam zaradi umirjenja trgovskega sveta: Popolnoma neosnovane so vse novinarske vesti, da obstoji predlog v to svrhu, da se zaradi pobiljanja naše valute uvede nekaj specialen moratorij za naše trgovske obveze v inozemstvu. Tak predlog ni potekel niti od strani finančnega ministra, niti od trgovačke komore, niti ni bilo o njem nobenega govora ter se zatagadelj o takem predlogu ni moglo niti diskutirati.

—g Ustanovitev ruske državne banke. Vseruski osrednji izvrševalni odbor je sklenil ustanoviti državno banko in je poveril to nalogo komisariju za finance. Državna banka bo pričela poslovati najpozneje s 15. novembrom. Državna zakladnica je nakazala bodoči državni banki dve milijardi rubljev.

Najnovejša poročila.

PRORACUNSKO RAVNOTEŽJE.

Zelo skrajšani proračuni finančnega ministrstva.

— Beograd, 11. okt. (Izvir.) Ministrski svet je na včerajšnji seji razpravljal o proračunih ministrstva pravde, konstituantne in ministrstva financ. Brez redukcije je bil sprejet proračun ministrstva pravde. Budget ministrstva financ je bil skrajšan za 36 milijonov.

— Beograd, 11. okt. (Izvir.) Čeprav so proračuni nekaterih ministrstev znatno skrajšani, še vedno ni doseženo ravnotežje v proračunu. Včerajšnji ministrski svet je obširno razpravljalo o vseh možnostih kako bi se doseglo to ravnotežje. Dosedaj še vedno znaša deficit 1 milijardo in pol.

POTOVANJE FINANČNEGA MINISTRA V INOZEMSTVO.

— Beograd, 11. oktobra. (Izvir.) Včerajšnjo vest o potovanju finančnega ministra dr. Kumanudija v inozemstvo v svrhu najetja večjega državnega posojila neoficijelno potrjujejo. Finančni minister odpotuje najprej v Pariz in za tem v London.

NASA VLADA IN KONFERENCA V BENETKAH.

— Beograd, 11. oktobra. (Izvir.) Ministrski svet je na včerajšnji dopoldanski seji razpravljalo o mandatu, danem Italiji od pariške poselanske konference. Minister Pri-bičević je poročal, da so zastopniki Madžarske ministrski predsednik grof Bethlen, zunanji minister grof Banffy in direktor političnega oddelka na potu na konferenco v Benetkah potovali skozi našo državo. Vlada smatra, da je bilo postopanje pariške poselanske konference napram nam zelo nekorrektno.

NARODNA SKUPŠČINA NI ODGOĐENA.

— Beograd, 11. oktobra. (Izvir.) Na merodajnem mestu je do bil Vaš dopisnik poročilo, da so vsi stali o odgoditvi narodne skupščine neresnične in brez vsake podlage. Narodni poslanci se morajo brez vsakega posebnega poziva sestati 20. oktobra na prvo redno sejo skupščine.

POGAJANJA Z DEMOKRATAMI IN RADIKALCI.

— Beograd, 11. oktobra. (Izvir.) Danes ob 5. popoldne se sestajeta predsednik g. Ljuba Davidović in Jovo Jovanović, da nadaljujejo razgovore o sporazumu med demokrati in radikalcem glede političnih in drugih vprašanj, ki pridejo na skupščini v razpravo.

ZAKONSKI NAČRT POSLOVNIKA.

— Beograd, 11. oktobra. (Izvir.) Danes ima svojo sejo odbor za poslovnik. Nadaljuje razpravo o vladnem načrtu poslovnika za narodno skupščino. Odbor razpravlja tudi o sistemu razmerne zastopstva v vseh odborih skupščine. Ta sistem ne pozna številne večine

Sokolstvo.

— Za zgradbo Sokola I. sta darovala g. g. major Franc Bevk in major veter. dr. Ivan Keber 1600 K.

— Starejši član Sokola I. naj se udeležijo prve vaje, ki se vrši v sredo 12. t. m. ob 7. zvečer na Ledjui. Polnoštevilo! — V a d i t e l j i.

— Jugoslovanska Sokolska Matica. Vsem društvom smo razposlali pristopnice in pravila za Jugoslovansko Sokolsko Matico s pozivom, da pridobivajo člane za Matico. Pozivamo vsa društva, da naberejo kolikor mogoče dosti članov, ker je od tega odvisen nadaljni razvoj naše sokolske literature. Uspehi bo zagotovljen le tedaj, ako vsako društvo pridobi toliko članov, kolikor pristopnice smo poslali. Članarina, oziroma delež znaša enkrat za vselej 25 Din. Bratje na delo! Vrnite pristopnice podpisane in z denarijem čimprej Savezu.

— Pravila društva. Župo in Saveza. Jugoslovanski Sokolski Savez ima v zalogi najnovejša pravila za društvo, župo in Savez, kakor so bila sprejeta na skupščini v Osijeku. Cena K 2. Bratska društva in župe opozorjamo, da so nova pravila obvezna za vsa društva in župe ter da jih mora imeti vsako društvo in župa. Pravila se naročajo pri Jugoslovenskem Sokolskem Savezu v Ljubljani. Denar je poslati naprej.

Društvene vesti.

— Zborovanje okrajnegat učiteljskega društva v Kočevju. V stanovskem glasilu od 6. t. m. je poziv na zborovanje 15. t. m. v Ribnici. Z ozirom na dejstvo, da je tega dne prisega okrajnega kočevskega sodnega okraja v Kočevju, zborujemo namesto v Ribnici v Kočevju. Tako imamo lepo priliko, da se sestanemo z najvrednejšimi člani in članicami, ki žive oddaljeni od cest in železnice. Zborovanje je v šoli. Kdor namerava priti, naj nemudoma piše ko-

strank, ampak so vse stranke enako komerno zastopane v odborih.

KONGRES DELEGATOV DRŽ. ŽELEZNIC.

— Sarajevo, 11. oktobra. (Izvir.) Včeraj je pričela v lidžu konferenca delegatov vseh ravnateljstev državnih železnic. Konference se udeležuje 21 delegatov. Razpravljajo o problemu izboljšanja javnega prometa in o drugih tekočih prometnih vprašanjih.

REORGANIZACIJA POLICIJE.

— Beograd, 11. oktobra. (Izvir.) V Beograd pridejo policijski strokovnjaki iz Anglije in Francije. Ti strokovnjaki prouče načrt reorganizacije policijske službe, kateri načrt je izdelal v notranjem ministstvu švicarski profesor dr. Reis.

TIRANSKA VLADA Z NASILJEM MOBILIZIRA MIRIDITE.

— Beograd, 11. oktobra. (Izvir.) Glasom poročil, došlih PB. iz Skadra, je tiranska vlada poslala po 50 mož močne oddelke v kraje, kjer so nastanjeni katoliški Miriditi, da jih odvedejo z nasiljem v albansko vojsko. Te komisije zaigajo Miriditom v slučaju upora hiše. Tiranska vlada je tudi prepovedala nošenje orožja vsemu katoliškemu prebivalstvu.

PRED REŠITVIJO GORENJE-SLESKEGA VPRAŠANJA.

—d Pariz, 10. oktobra. Ženevski dopisnik »Tempsa« javlja: Štirji člani sveta Zveze narodov, katerim je poverjena naloga sestaviti predlog poročila o delitvi Gornje Slezije, belgijski, braziljski, kitajski in japonski delegat, neprestano delajo. Predlog štirih članov bi bil moral v obliki načrta biti že danes dopolnjen predložen svetu Zveze narodov. Svet Zveze narodov se bo sestel v sredo pod predsedstvom Ishija in bo vzel na znanje uspeh posvetovanj omenjenih štirih članov.

KOMUNISTI PROTI HORTHYJEVEMU REŽIMU.

— Dunaj, 11. oktobra. (Izvir.) Izvršilni odbor komunistične internacionale je izdal na delavstvo oklic, v katerem je poziva na boj proti vpadu Horthyjevih čet. Delavstvo naj bo z orožjem pripravljeno braniti svoje pravice proti ekspanziji Horthyjevega režima.

GLAD V MOSKVI.

—d Moskva, 10. oktobra. V guberniji Samara se prebivalstvo preživlja s koreninami, listjem itd. Gladujoči tavajo okoli kakor črede volkov in izkoplavajo trupla živali, ki so poginile za sibirsko kugo.

BANKEROTI NA DUNAJU.

— Dunaj, 11. oktobra. (Izvir.) Silni padec valute je povzročil na Dunaju v trgovini in industriji težko gospodarsko krizo.

— Dunaj, 11. oktobra. (Izvir.) Velika tekstilna tvrdka Ignac Hacker v I. okraju je prišla v plačilne težkoče. Pasiva znašajo 125 milijonov avstr. kron. Na podjetju je udeležena českoslovaška tekstilna industrija.

— Dunaj, 11. oktobra. (Izvir.) Tekstilna tvrdka Aladar Back je postala insolventna. Pasiva znašajo 800.000 švicarskih frankov.

čevskemu šolskemu vodstvu radi skupnega obeda. Pričetek takoj po prigrizi, ki je ob 10. Neorganizirane, novince in člane iz drugih okrajev pozivamo v svojo sredo kot stanovsko falango, ki nam je dnevno potrebnejša. Na veselo tovarško videnje. — Predsedstvo.

— Društvo stanovskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja je vna odborova seja v sredo 12. oktobra t. l. ob 20. v mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. informacije, Sv. Petra cesta 12, pritrilje, desno.

— Plesni tečaj ženskega telovadnega društva v Ljubljani se bodo pričeli v novembru v istem obsegu kot lani. Poučevala bodo profesorica gospa Poljakova.

Dobrodelno društvo tiskarjev

priredi v nedeljo dne 16. t. m. v veliki dvorani hotela »UNION«

zabavni večer,

ki obeta mnogo zabave in užitka. Na sporedu so pevске točke opernih solistov in komični nastopi članov dramske koncertne točke godbe Dravske divizije pod osebnim vodstvom g. kapelnika dr. Čerina in ples. Za neple-salce je na razpolago bogat srečolov. Vstopnina 5 dinarjev. Začetek ob 7.

Darila

Upravi našega lista so oddali za: Jugoslov. Matico: g. Anton Koprive daruje 100 K povodom porok svojega sina.

»Gospodski Zvonec«: abiturijenti-reali ob odhodnici zbirko 140 K.

»Udruženje koroških Slovencev«: abiturijenti - realci zbirko 140 K. Srčna hvala!

Raznoferosti.

* Kakšen mora biti zakonski mož! V Franciji je bila razpisana nagrada za najpopolnejšega moža. Na vprašanje, kakšne lastnosti mora imeti idealen mož, je poslala noka duhovita dama naslednji odgovor: Idealen mož ne sme nikdar popuščati napram svoji ženi, ako to ni v njegovo korist. Ne sme biti nikdar malenkosten. Ne sme biti podoben ne podlagu in ne svečniku. Mora biti vedno dobre volje, posebno tedaj, če nima za to nobenega vzroka. Svoje žene ne sme utruditi z dobrimi nasveti in ji mora vse preje ponuditi nogo zahteva. Ako se žena pregreši, ji mora oprostiti, kadar ima pa žena prav, jo mora pohvaliti. Imenitno!

* Napačen sv. Peter. To dni se je pripetil v cerkvi sv. Petra v Rimu navaden incident. V cerkev je prišel elegantno oblačen gospod, hitel k vratom glavnega oltarja in vpil: Jaz sem sv. Peter, pokažite mi najkrajšo pot v Vatikan, kjer me pričakuje papež na veliki pojedini. Poznam Benediktovo izvrstno kuhinjo. K sreči je prišel sv. Petrus policijski agent, ki mu je mirno rekel: Jaz sem Benediktov zasebni tajnik. Idite z menoj, pojedina je pripravljena. In »sveti Peter« je šel brez besede z njim v umobolnico k sv. Duhu.

* Železniška nesreča. V battignollškem predoru pri kolodvoru St. Lazaire je osební vlak trčil ob drug vlak, ki se je ustavil vsled pokvarjenega zavora. Vsled eksplozije plinovih kotlov je vož vagonov začelo goreti. Ugotovilo se je, da so štiri osebe žrtve, 68 pa je ranjenih, med njimi 18 težko.

Poizvedba.

— Prosimo dotičnika, ki je našel zgubljen pismo, naslovljeno na F. G., b. s. da ga naslovljencu osebno izroči, eventualne stroške povrnem.

Glavni urednik:

Rasto Pustoslemšek.

Odgovorni urednik:

Ivan Podržaj.

Službo išče

mladenič 5 raz. real. gimnazije. Govori in piše slov., nem., ital. in franc. Poizvedbe pod »Mladenč 7279« na upravo Slov. Naroda. 7279

Damski plašč

iz kuhovine se ceno prodaj. Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda. 7141

Absolventinja

trpovskega tečaja, večja slovenskega, češkega in nemškega jezika v govoru in pisavi, išče primerno mesto za tabo. Ponudbe pod »Oktober 7242« na upravo Slov. Naroda. 7242

Učiteljica Glasbene Matice

želi privatno poučevati klavir. Mlajše učence in začetnike poučuje po najnovejši metodi. Ponudbe pod »1—3 popoldan 7287« na upravo Sl. Naroda.

Sprejme se

spreten učenec za mešano trgovino. Tišči ki so se že učili imajo prednost. Blaško Kalita, trgovec, Bregana p. Jesenice Dolenjske. 7257

Za učenko-začetnico

bi rada vstopila v kako večjo trgovino samo v mestu, najraje v Ljubljani. Hrano, stanovanje bi rada imela v hiši. Tudi bi se rada pričela nemščini. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7289

Iščem velike partije

drv, oglja, brzojavnih drog in komercijalne losa. Braido, hotel »Union« soba 44. 7254

Gostilna v najem

vsem inventarjem, ob državnih cesti v večjem kraju na Dolenjskem se odda. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7245

Hiša

enonadstropna, novo zidana, z dvema stanovanjema s tremi sobami in priključnima ter s stanovanjem za hišnika, se prodaj. Ponudbe pod »Nova stavba 7280« na upravo Slov. Naroda. 7280

Divjačino:

zajce, srne, jelene, fazane, jerebice, divje race kupuje vsako množino po najvišjih cenah E. Vajda, izvoz perutnine in divjačine Kavcovec, Medjimurje Tel. Interurb. 59. 7102

Žagar za jarmenik

(Gattermeister) se išče za mešani jarmenik. Ponudbe na

Prvo hrv. tvornico metala i kova d. d. Vellka Gorica. 7203

Kdor bi rad

stare briljante in zlomljene
stare predal, naj jih doma po-
ste. Plača se dobro. JOS. SE-
LOVIN - CUDEN, Ljubljana, Me-
stni trg št. 13. 7284

Proda se

popolnoma nov damski bobrov
kožuh. Ogleda se vsak dan Du-
bajska cesta 25, prtlj. levo. 7238

Proda se

ena enonastropna hiša z lepim vrtom
v Ljubljani. Cena zmerna, stanovanje
na razpolago. Naslov pove uprava Slov.
Naroda. 7272

Pozor!

delujem po naročilu ročna dela
za perilo (vezenine). — Naslov
pove uprava Slov. Naroda. 7264

Sobo

eventuelno s hrano **išče** dijak. Pogojit
električna razsvetljava, pranje robe, kava,
posluga. Za ceno ne gleda. — Ponudbe
pod „Oj 7283“ na upr. Slov. Nar. 7285

Računovodja-blagajnik

v premogovni stroki verziran se sprejme, gospodje, kateri so bili
že pri premogokopih zaposleni imajo prednost. Nastop 1. novem-
bra 1921. Ponudbe na **Šentjanski premogovnik v Krmelju**,
Dolenjske. 7285

Razglas.

Na temelju odloka Uprave drž. monopolov Pr. br. 26.612 od
7. oktobra 1921 se prejema **kot začasna kavcija** pri licitaciji
tobačnih zalog **garancijska pisma** izstavljena od bank, ki ima-
jo uplačanega akcijskega kapitala vsaj štiri milijone kron.

V slučaju, da je ponudnik položil tako kavcijo in mu je
pri licitaciji bila tobačna zaloga prisojena, mora začasno kavcijo
zameniti s stalno kavcijo, kakor je po pogojih (uslovih) predpisana.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1921.

Pokrajinska monopolna direkcija.

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze sočutja povodom smrti naše ne-
pozabne

Ize Ferjan roj. Klinar

se vsem iskreno zahvaljujem. Presrečna hvala pevskega zboru
jeseniškega Sokola za ganljive žalostinke in vsem, ki so drago
nam pokojnico spremlili na zadnji poti.

Jesenice, 8. oktobra 1921.

Zalujoči ostali.

Potrtega srca naznanjam v svojem in v imenu so-
rodnikov žalostno vest, da je moj ljubi soprog, brat in
stric, gospod

Ivan Dežman

nadrevident juž. železnice v pok.

dne 10. t. m. ob četrt 8. zvečer po dolgi mučni bo-
lezni mirno preminul.

Pogreb draga pokojnika se vrši dne 12. t. m.
ob pol 4. popoldne iz hiše žalosti, Sodarska steza 2,
na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 12. oktobra 1921.

Zalujoča soproga in soročniki.

Proda se

prav dobro ohranjena bela otroška po-
stela, Sp. šiška 2, 1. nadst. pri cerkvi.

Traži se

kuha (blagajna) Nr. 0 III 1, 1. jedna Nr.
8 III 6. Ponudbe gostilna Tancar, Jesenice.

Proda se pes

volje pasme. Martinova cesta št. 2.
7281

Proda se

1 leto star, bel pes (Spitz) pri
M. W., Prisojna ul. 1 2, desno.
7286

Sprejmeta se

dve gospodični na hrano za takoj
Stari trg 9—II. 7275

Službe išče

kojar, dobro izurjen, vajen tudi boljše
dela ter zmožen samostojno voditi pod-
jetje. Ponudbe pod „Prva moč 7274“ na
upravo Slov. Naroda. 7274

Odda se takoj elegan- tna separirana soba

z modernim pohištvom, parketom, elek-
triko na glavni cesti ob tramvajski
progi. Eventuelno s soprobo sekona.
Ponudbe pod št. „Abe/7276“ na
uprav. Slov. Naroda. 7276

Ponizkiceni:

neva dvoholena, otroški voziki, šivni
stroji, tudi malo rabljeni.

F. Batjel, Ljubljana,

Stari trg št. 28. Karlovska c. 4.

Proda se mesečna soba

s posebnim vvhodom eventuelno s oar-
bo, ali pa manjše stanovanje s oparo
ali brez opare proti zelo dobri najem-
nini. Ponudbe na poštni predal
št. 53. 4805

Zavarovalnica v Ljubljani

sprejme spretno in dobro uvedene akvi-
ziterje za življenjsko in požarno stroko,
ter zastopnika v vseh večjih krajih Slo-
venije. Ponudbe pod „B. Š. 7266“ na
upravo Slov. Naroda. 7266

Trgovski pomočnik

Specerist, mlajša moč, z dobrimi spriče-
vali, želi prenesti sedanje službo. Nas-
top 1. ali 15. novembra. Ponudbe pod
„Marjiv 17089“ na upravo Slov. Naroda.

Prazne nove in rabljene vreče (djakove)

v vsaki množini po najnižji ceni pri
F. B. SIRC, KRANJ.

Kupujem suhe gobe, riž, brinjevo olje.

Kot praktikant

se sprejme absolvent trg. šole.
Ponudbe s prepisi spričeval pod
„Lesna družba 7291“ na upravo
Slovenskega Naroda. 7291

Kupi se

stružnica za les, mizarski stružnik,
5 večjih rolet za okna. stare ko-
vine in uporabno železo. — F.
Batjel, Ljubljana, Karlovska c. 4,
Zvon. ulica 1 7189

Zmožen odvetniški kandidat

event. s subet pravico dobi takoj ali
kasneje mesto v veliki odvetniški pi-
sarni v Ljubljani. Pogojit zelo ugodni,
event. poznejša družba. — Dopisi pod
„Eksistenca 7209“ na upravnštvo Slov.
Naroda. 7209

Potrebujem

jednog pečarskog pomočnika, koji je
spособan u formovanju platirani posao
i u postavljanju peč. Posao stalan, plata
dobra, nastup odmah. **Karl Bilke**, lon-
čar, Novi Vrh (Bačka) Kafe ul. br. 199.
7292

Ena ali dve sobi

s pohištvom ali brez njega **išče** trgovce.
Ponudbe pod: „Grosist/7277“ na uprav.
Slov. Naroda. 7277

„Diamalt“

Pozor, pekarji! „Diamalt“ tvornica
Hauser & Sobotka, Dunaj-Stadlau v
predprodaji kakovosti se dobi zopet
pri glavnem zastopstvu za Jugoslavijo
Edvard Dukane, Zagreb. Skladišče
Strossmayerova ulica 10. 7269

Sprejme se neoženjen

uradnik

za špedicijski oddelček, ki je
zmožen slovensko in nem-
ščino. Nastop takoj

Kranjske tovarne železne, ključavni-
čarske in kovinske robe „TITAN“ d. d.
Kamnik. 7294

Dolga pristna skunks-stola

rabljena, podvlečena s črno svilo,
ter **črna blaza-jopica**, toza
barve, nova se ceno proda. **Ve-**
ber, Metelcova c. 4. I. n.
7218

Prodajo se delnice:

Jadranske banke Trst in Beograd,
Cement „Split“, „Sufid“, „Dal-
matia“ in Mariborske stavbene
družbe po ugodnih cenah. Naslov
pove uprava Sl. Naroda. 7215

Šofer

z dobrimi spričevali se sprejme
k Sauerjevemu tovornemu avto-
mobilu. Ponudbe s prepisi spriče-
val na Ed. Suppanz, Pristava.

Knjigovodjo in korespondenta

samo prvevrstno moč, sprej-
me **tvrdka Predovič**,
Ljubljana. 7234

Realitete naprodati.

Hotel 30 sob, restavracija, kavarna in
vinska trgovina. Krasne gostine in trgo-
vine v mestu in deželi. Pekarna, gostina
in sodarica in 14 orlov zemlje, 90 ora-
lov smrekovega gozda 30—40 letni
300.000 K. Lepa kmetijska in vinograd-
ska posestva, veleposredstva, gradnja,
hiše, vile, mlini i. t. d. **Karol Brenčič**
Celje, Belgopolje 3. 6953

Krasna dvonastropna, lepo ležeča

vila

v Ljubljani z velikim vrtom na
prodaji. Reflektanti naj pošljejo
ponudbe pod „**Prosto stano-
vanje 7110**“ na upravo Slov.
Naroda. 7119

St. 1855 Razpis.

Mestna občina Kranj proda na podlagi
dovolila Pokrajinske uprave, oddelka za
notranja zadeve v Ljubljani, svoje v
bližini kranjskega kolodvora se nahaja-
joče parcele in kmet. št. 1155/1, 1153 in
1156/1 v l. št. 253 k. o. Strazšče. Od na-
vedenih parcel se uporabljata dve kot
lesni skladišči in ena kot pašnik. Kupni
pogoji so na vpogled med uradnimi
urami v občinskem uradu. Rok za po-
nudbe poteče dne 20. okt. 1921 opoldne.

Mestno županstvo Kranj,

dne 8. oktobra 1921.

7258 Zupan G. Pirc, I. r.

Koniske odeje

In fine volnene odeje v največji
izbiri po tovarniških cenah pri

M. Bauer, Zagreb

Ulica 39.
Tekstilno blago na debelo. Odeje
za sorce pošiljam brzovozno na
ogled. 6616

Samo za preprodajalce.

Tovarniško podjetje v bližini Ljubljane, sprejme v vseh pisarniških poslih
popolnoma samostojno

kontoristinjo.

Ponudbe z navedbo referenc in plačilnih zahtevkov pod „Tovarna/7261“ na uprav-
ništvo Slovenskega Naroda. 7261

2 tovarna avtomobila

skoro nova, znamka Fross-Büssing, 2 in 4
tone obtežnosti, s polnogumijastim obročjem

se ceno proda.

Jugoslavenska industrija motora d. d.
Zagreb, na Kanalu broj 5. Telefon 12-18.

Mlajši vpokojenci

iz vseh večjih krajev Slovenije in druge agilne osebe, ki si želijo
zboljšati gnetni položaj s posttranskim zaslužkom, naj vpošljejo
svoje naslove pod **Zastopstvo/7241** na upravništvo lista.

Potnik

kolonijalne stroke, zanesljiv in vesten, dobro uveden na Štajer-
skem, s sedežem v Mariboru

se sprejme takoj.

Obširne ponudbe z zahtevki in referencami na poštni predal št. 83
v Ljubljani.

Naznanilo.

Naznanjava sl. občinstvu, da sva s prvim oktobrom otvorila
konfekcijsko modno manufakturno trgovino in modni salon za
gospode. V zalogi imava najfinejše obleke za gospode in dečke
po najnovejšem kroju lastnega izdelka ter najfinejše angleško
sukno za obleke, ženske suknje, raglane, smokinge, žakete i. t. d.
Obleke po meri izvršujemo v najkrajšem času po najnovejši modi.

Se priporočava sl. občinstvu za mnogobrojen obisk.

Ložar in Blizjak, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 20.

V avtogaraži Thaler

Ljubljana, Glince

se bodo prodajali v sredo 12. t. m. ob 3. popoldne sledeči

avtomobili:

1	Fiat-Torino,	Luksus 20 HP
1	„	tovorni 18 BLR
2	„	tovorna 15 Ter
1	„	tovorni 18 Pi

**Vizitke, kuverte in pisemski
papir s firmo kakor usako-
:: vrstne druge fiskovine ::**

izvirne točno

„Narodna tiskarna“.

Naročna sprejema tudi „Narodna knjigarna“.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Podružnice:

Split, Celovec, Trst,
Sarajevo, Gorica,
Celje, Maribor, Bo-
roviče, Ptuj, Brežice.

LJUBLJANA - STRITARJEVA ULICA 2.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Telef. št. 261 in 413.

Brzjavni naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavica

K 50,000.000.

Rezervni zakladi

K 45,000.000